Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

הײַנט 8 זײַטן.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

נײער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צײטונג

Nr. 274 | Łódź, Wtorek 26 listopada 1929 | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, כג מרחשון תר״צ | 274

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי אין לאדז

פארלעזונג פון מיניסטער וועגען „דער שעפערישער ארבייט פון די זעלבסטפערוואלטונגען אין היינטיגען פוילען"

נישטא זאגט דער מיניסטער, קיין קאמיסארען-הערשאפט איבער די זעלבסטפערוואלטונגען, וועלכע האבען זיך ריזיג ענטוויקעלט אין משך פון די 10 יאהר פוילישע אומאפהענגיגקייט

(—) צו דער נעכטיגער פארלעזונג פון אי־נערן־מיניסטער גענעראל סלאוואי־סקלאדקאווסקי אין פילהארמאניע־זאל א.ד.ט. „די שעפערישע ארבייט פון די זעלבסטפערוואלטונגען אין היינטיגען פוילען", זענען געקומען לויט ספעציעלע איינלאדונגען, פאר־שטעהער פון אלע אינסטיטוציעס, ארגאניזאציעס און שיכטען פון אונזער שטאט: פערטרעטער פון דער ארמיניסטראטיווער מאכט — דער וואיעוואדע ה' יאשטשאלט, דער וויצע־וואיעוואדע ראושניצקי, דער לאדזער סטאראסטע ה' רזשעווסקי און די סטא־ראסטעס פון די פאוויאטען פון דער לאדזער וואַ־יעוואודזטווע, פרעזעס פון קרייז־געריכט. פארשטע־הער פון דער קאמונאלער מאכט, פון דער נייסט־ליכקייט פון ראבינאט — הרב פיינער, פרעזעס מינצ־בערג, פון דער קהלה, גענעראל מאלאכאווסקי, פארשטעהער פון אלע ווירטשאפטליכע ארגאניזא־ציעס, פרעסע א. אז. וו.

מיניסטער סקלאדקאווסקי איז געקומען צו דער פארלעזונג 7 א זייגער און איז בעגעגענט געווא־רען אין פאיע פון דער פילהארמאניע מיט אויסגע־שרייען „ניעך זשיע".

דער מיניסטער האט באלד אין אנהויב גע־מאלדען, אז זיין פארלעזונג וועט האבען א גרויסע מעלה: זי וועט זיין קורץ. דער מיניסטער האט גע־האלטען ווארט: די פארלעזונג האט געדויערט עפעס מעהר פאר א האלבער שעה.

די צווייטע מעלה פון דער פארלעזונג איז גע־ווען דאס אפערירען מיט ציפערען מינ. סקלאדקאוו־סקי האט עטליכע מאל אונטערגעשטראכען, אז די ציפערען זענען פולשטענדיג גענויע און אביעקטיווע, פאר דעם איז ער גרייט צו טראגען די פעראנט־ווארטליכקייט, סיי איצט, אלס מיניסטער, סיי אמאל ווען ער וועט שוין מיניסטער נישט זיין.

די רעדע האט מיט זיך פארגעשטעלט עטליכע מעהר אדער ווייניגער קורץ געפאסטע געדאנקען־לאזונגען, אייגעוויקעלטע אין ציפערען, וואס דאר־פען די לאזונגען בעשטעטיגען. די הויפט־געדאנ־קען פון דער פארלעזונג זענען געווען: אויפ׳י גע־ביט פון דער זעלבסטפערוואלטונג אין פוילען איז נישטא קיין קאמיסארען־הערשאפט. די זעלבסט־פערוואלטונגען ענטוויקלען זיך פריי און נישט גע־שטערט. פאר די 10 יאהר, זינט פוילען איז אומ־אפהענגיג איז אפגעטאן געווארען א קאלאסאלע אר־בייט אויפ׳ן געביט פון די זעלבסטפערוואלטונגען, אמת, פיל ארבייטען זענען נאך נישט פערענדיגט, אבער אמילוכה, וואו אלץ וואלט געווען פערענדיגט, וואלט געווען פערמשפט אונטערצוגעהן.

קרעפטיג איז געווען דער סוף פון דער פאר־לעזונג, וואו דער מיניסטער האט גערופען צו טאט, ווען מינ. סקלארקאווסקי האט אנגערופען דעם נא־מען פון „בויער פון פוילען — מארשאל פילסודסקי" איז אין זאל אויסגעבראכען א שטורמישע אוואציע.

אנ׳אוואציע איז אויך געמאכט געווארען דעם מיניסטער בעת ער האט פערלאזט דעם זאל פון פילהארמאניע.

(די פארלעזונג גופא ברענגען מיר אויף דער 5־טער זייט).

אויפרייס אין קראקאווער אוניווערזיטעט

קראקא, 26 (טעלעפאניש). אין כעמישען אינסטיטוט איז פארגעקומען אן׳אויפרייס בעת די פראקטישע ארבייטען. א סטודענטין פון 4. קורס האט זיך אזוי שטארק אפגעבריהט, אז זי איז פון די וואונדען געשטארבען. א צווייטע סטודענטין איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

דאס מעכאניזירען די בעקערייען

ווערט אפגעלעגט אויף דריי יאהר

ווארשא, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין היינטיגען „דזשענניק אוסטאוו" איז פערעפענטליכט געווארען א פעראָרדנונג, פון איגערן־מיניסטעריום, אז דאס מעכאניזירען די בעקערייען ווערט אפגעלעגט אויף דריי יאהר.

פלעביסציט וועגען בשטעטיגען דעם יאנג-פלאן

וועט פארקומען אין דייטשלאנד

בערלין, 25 (א. ט. או.) דער מלוכה-וואהל-קאמיטעט האט פעסטגעשטעלט, אז פאר׳ן פאלקס-בעגעהר זענען אפגעגעבען געווארען 4.135.300 שטימען ד. ה. 10.02 פראצ. אזוי ארום איז דערגרייכט געווארען די נויטיגע צאהל שטימען. כדי איינצואָרדנען דעם פלעביסציט וועגען בעשטע־טיגען דעם יאנג-פלאן.

היינט — די לויה פון קלעמאנסא

פאריז, 25. (א. ט. או.) די לויה פון קלעמאנסא וועט פארקומען דינסטאג. א חוץ דער פאמיליע וועלען זיך אין דער לויה בעטייליגען צוויי פריינד פון קלעמאנסא — מענדעל און גענ. מאר. דער קערפער פון קלעמאנסא איז איבערגע־פיהרט געווארען קיין וואנדעא. קיין אפיציעלע פערזאנען וועלען אין דער לויה זיך נישט בעטיי־ליגען. ס׳וועלען נאר אפגעגעבען ווערען עהרע־זאלפען.

באראן ראטשילד און דרייפוס

ביים קערפער פון קלעמאנסא

פאריז, 25. (י.ט.א. טעלעגראפיש). באראן ראטשילד און קאלאנעל דרייפוס האבען היינט בעזוכט דאס הויז, וואו ס׳געפינט זיך דער טויטער קערפער פון קלעמאנסא׳ן און אויסגעדריקט מיט־לייד דער פאמיליע.

קליינהענדלער-דעלעגאציע ביים פינאנץ-מיניסטער

ווארשא, 25 (י.ט.א.) אין שייכות מיט׳ן רעגירונגס-פראיעקט וועגען דער נאוועליזאציע פון אומזאץ-שטייער, האט זיך היינט א דעלעגאציע פון קליינהענדלער-פערבאנד פארגעשטעלט פאר׳ן וויצע פינאנץ-מיניסטער ד״ר גארדינסקי און איהם אנגעוויזען, אז די הנחות וואס ווערען פארגעזעהן אינ׳ם פראיעקט דארפען פאר׳ן דעטייל-האנדעל איינגעפיהרט ווערען פון 1 אפריל 1930.

די דעלעגאציע האט אויך אינטערווענירט וועגען שענקען פערלעגענע שטייערן און וועגען בעפרייען פון אומזאץ-שטייער די, וואס זייער אומ־זאץ איז קלענער פון 10 טויזענד זלאטים א יאהר. דער וויצע-מיניסטער האט די דעלעגאציע פריינד־ליך אויפגענומען און צוגעזאגט די פאדערונגען גענוי צו בעטראכטען.

—=:8:=—

אויפפאדערונג.

אזוי ווי איך האב ד. 18/9 געקויפט סחורה ביי דער פירמע בענקע און זאכאריאש לאדז, גדאנסקא 91, און איהם געגעבען וועקסלען אויף א סומע פון 4500 זל. און זיי האבען מיר נאר ארויסגעשיקט סחורה פאר 2000 זל. און ביז היינט האבען זיי מיר נאך נישט צוגעשיקט די רעשט סחורה, פאדער איך זיי דעריבער אויף, אז זיי זאלען מיר די רעשט וועקסלען צוריקגעבען. אין נעגענפאל וועל איך דעם גאנצען ענין איבערגעבען דער פראקוראטור.

די פאלגענדע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג: 1) 300 זל. צאהלבאר דעם 23.11., 2) 500 זל. צאהלבאר דעם 25.11., 3) 500 זל. צאהלבאר דעם 30.11., 4) 200 זל. צאהלבאר דעם 28.11., 5) 500 זל. צאהלבאר דעם 15.11., 6) 500 זל. צאהלבאר דעם 20.11.

ר. ל. טויבע, אשוויענטשים.

אויפפאדערונג.

איך פאדער אויף די פירמע זאלישעווסקי, נאוואמיעסקא 11, אזוי ווי דעם 18.9. האב איך געקויפט ביי איהם פאר 1200 זל. סחורה און ביז היינט האט ער מיר די סחורה נישט געליפערט. איך וועל די סחורה שוין מעהר נישט ערהאלטען און איך פערלאנג די וועקסלען מיר צוריקצוגעבען, אויב איהר וועט מיר די וועקסלען נישט צוריקשיקען, וועל איך דאס איבערגעבען דער פראקוראטור.

די פאלגענדע וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג: 1) 200 זל. צאהלבאר דעם 15.1.1930, 2) 200 זל. צאהלבאר דעם 25.1.1930, 3) 200 זל. צאהלבאר דעם 31.1.1930, 4) 200 זל. צאהלבאר דעם 10.2.1930, 5) 400 זל. צאהלבאר ד. 13.2.1930

ר. ל. טויבע, אשוויענטשים.

לעכער מאשינאַווע ווערן אנגענומען צו ביליגע פרייזן
ג. נארדמאן ציגלנ. 29

Dr. med. E. Gutman

קינדער-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף:

פיעטריקאווער 11, טעל. 173-00

(זאוואדזקא 1) נעהמט אן פון 4–5 נאכמ.

צוליב אפרייזע קיין ארגענטינע דעם 27/XI פון מיין בעסטען קאלעגע

חיים גרונם און ברודער אברהם פיעטריקאווסקי

ווינש איך אייך א גליקליכע רייזע און א גליקליכע צוקונפט אין דער נייער היים און איך ווינש דיר אין קורצען איבערצונעהמען צו דיר דיין פאמיליע. דיין בעסטער קאלעגע

דוד זלמן מאזורקעוויטש און פרוי.

צוליב אפרייזע פון אונזער מיטגליד

חיים גרונם פיעטריקאווסקי

קיין ארגענטינע – ווינשען מיר איהם א גליקליכע רייזע און א גליקליכע צוקונפט.

די חברה „כתר ישראל"

די גבאים: דוד זלמן מאזורקעוויטש און ישעי׳ נאטליב.

910

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 24 יאהר מיין ליבע פרוי, מוטער, אונזער ליבע טאכטער, שוועסטער, שוועגערין, שוועסטערן-טאכטער

ב.ע. שרה בילה אשת ר׳ נתן נ״י שפיץ

(פון דערהיים לענטשנער)

די לוי׳ קומט פאר היינט, 1 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז, זשעלאזנא 34, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

890

סאָוויעטיש=מיליטער בעזעצט
א גרויסען כינעזישען שטח
איז די שלאַכטען זענען אומגעקומען 12,000 כינעזער

ט אָ ק י אָ, 25 (אַטע) פון מוקדען טיילט מען מיט, אַז אויפ'ן מערב-פראָנט אין סיביר איז איינגעטרעטען אַ שטילשטאַנד, דאַגעגען איז פערשטאַרקט געוואָרען די מיליטערישע אַקציע אויפ'ן מזרח. דאָס סאָוויעטישע מיליטער געשטיצט אויף אַראָפּלאַנען און לופט-עסקאַדרע האָט פערנומען האַילאַר און האָט אָפּגעשטויסען די כינעזער. די כינעזישע פערלוסטען פאַר די לעצטע טעג בעטרעפען 12.000 מאַן.

דאָס סאָוויעטיש מיליטער האָט בעזעצט גרויסע שטחים אויף מערב פון באַרג-פּאַס קינגאַן.

ל אָ נ ד אָ ן, 25 (אַטע) פון שאַנכאַי טיילט מען מיט, אַז אינ'ם בירגער-קריג איז איינגעטרעטען אַ ווענדונג לטובֿת דער נאַנקינער רעגירונג. דאָס צפון-מיליטער אונטער דער אָנפיהרונג פון גענעראַל פענג האָבען זיך צוריקגעצויגען אין זייערע פּאָזיציעס האָט פערנומען דאָס רעגירונגס-מיליטער.

ווי ס'טיילט מיט דער „טיימס" איז דער ערפאָלג פון רעגירונגס-מיליטער צו פערדאַנקען דעם אומשטאַנד, וואָס די אויפשטענדיגע גענעראַלען זענען איבערגעקויפט געוואָרען דורכ'ן מאַרשאַל טשאַנג-קאי-טשעק. דאָס אויפשטענדיגע מיליטער האָט געהאַט וועניג אַמוניציע און האָט געהאַט לעצטענס פיל פערלוסטען.

אנגעהויבען זיך דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס
פון מאַריאַוויטישן בישוף קאָוואַלסקי

וו א ר ש א, 25. (טעלעפאָניש). אין אַפּעלאַציע געריכט האָט זיך אנגעהויבען דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון מאַריאַוויטישען אַרכיבישוף קאָוואַלסקי. דער פּראָצעס קומט פאָר בײַ פערמאַכטע טירען. קאָוואַלסקי איז צום פּראָצעס נישט געקומען. אלס פערטיידיגער טרעטען ארויס די אַדוואָקאַטען שמיאַראָווסקי, גלאָוואַטשעווסקי, שימאַנסקי און דער מאַריאַוויטישער גייסטליכער טולאָמבאַ. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען צוצולאָזען די עדות, וואָס זענען שוין אויסגעהערט געוואָרען אויפ'ן ערשטען פּראָצעס: די מאַריאַוויטישע בישופען פעלצמאַן, פּראָכניצקי, גאַלעמביאָווסקי, פּריסעצקי און ראַוטוואַראָדסקי, די מנישקעס פעלדמאַן, וויטקאָוו און די מאַריאַוויטישע גלחים נאָוואַקאָווסקי און קאָפּיטינסקי.

דער עדות-פערהער וועט דויערען ביז דאָנערשטאָג.

Proszek i Mydło
Regera
najlepsze!

אויפרייס אין עסען אויפ'ן מאַרק-פּלאַץ
פון אונטער די חורבות שוין אַרויסגענומען 12 קרבנות

ב ע ר ל י ן, 25 (ספּ. טעל.) היינט איז אויפ'ן וועבער-פּלאַץ אין עסען פאָרגעקומען אַ געוואַלדיגער אויפרייס. די מאַרק-האַלע איז אויפגעריסען געוואָרען מיט אַ געוואַלדיגען רעש. אַלע הייזער אין דער סביבה פון איבער 100 מעטער זענען שטאַרק בעשעדיגט. די פייערלעשער, פּאָליציי, פּאַגאָטאָוויע זענען בעשעפטיגט ביי דער רעטונגס-אַרביט. פון אונטער די חורבות זענען שוין אַרויסגעצויגען געוואָרען 12 פערוואונדעטע. איינינגע פון זיי זענען פערוואונדעט שטערבליך. אונטער די חורבות געפינען זיך נאָך קרבנות.

דער אויפרייס איז געשעהען אין מיטען טאָג בעת די בעוועגונג אויפ'ן מאַרק איז געווען זעהר אַ גרויסע. די סבה איז וואַהרשיינליך אַ געפּלאַצטע גאַז רעהר.

ברידערליכקייט=דעמאָנסטראַציע
פון פראַנצויזישע און דייטשע סאָציאַליסטען אין פראַנקרייך

פ אַ ר י ז, 25 (ספּ. טעל.) אויפ'ן 1 דעצעמבער אָרגאַניזירען די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון דייטשלאַנד און פראַנקרייך אַ פייערליכע דעמאָנסטראַציע פון ברידערליכקייט. די פייערונג אין וועלכער ס'וועלען אנטיילנעמען דער דירעקטאָר פון אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס אַמט אַלבערט טאָמאַ און דער פיהרער פון דער דייטשער סאָציאַל-דעמאָקראַטיע וועלס, וועט פאָרקומען אויפ'ן בית-עלמין אין שאַמפּיני, וואו ס'געפינט זיך אַ געמיינזאַמער ברודער קבר פון דייטשען און פראַנצויזען, וועלכע זענען געפאַלען בעת די שלאַכטען אין 1870 י.

אויף דער פייערונג וועלען אויך זיין פערטרעטען סאָציאַליסטישע דעלעגאַטען פון אַנדערע לענדער.

פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי אַרויסגעפאָהרען אויף אורלויב

וו א ר ש א, 25. (טעלעפאָניש). נעכטען איז פינאַנץ - מיניסטער מאַטושעווסקי אַרויסגעפאָהרען אויף אַ וועכענטליכען אורלויב קיין וויען. אין זיין אַנוועזענהייט וועט דעם מיניסטער מאַטושעווסקי פערטרעטען דער וויצע-מיניסטער גראַרינסקי. מיניסטער מאַטושעווסקי איז קיין וויען געפאָהרען זיך היילען.

דייטש-פוילישע אונטערהאַנדלונגען
ווידער אויף אַ טויטען פונקט

ב ע ר ל י ן, 24 (סּפּ. טעל.) אין די דייטש-פוילישע האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען, וועלכע האָבען שוין געהאַלטען ביים פערענדיגט ווערען איז ווידער אַריינגעטרעטען אַ נייע ווענדונג, וועלכע קען ברענגען צום איבעררייסען די אונטערהאַנדלונגען.

דער קאָנפליקט איז נוגע צוויי פון די סאַמע וויכטיגסטע פּראָבלעמען נעמליך: די אַזוי גערופענע „חזירים-פראַגע" און די פראַגע פון עקספּאָרט פון פוילישע קויהלען, אין דער ערשטער פראַגע איז שוין געקומען צו אַ הסכם וועגען דער גרויס פון קאָנטיגענט, פוילען פערלאַנגט אָבער, אַז דער קאָנטיגענט זאָל אין 100 פּראָצענט אויסגענוצט ווערען. דער דייטשער צד וויל די דאָזיגע גאַראַנטיע נישט געבען.

פוילען פערלאַנגט, אַז אויב דער קאָנטיגענט פון חזירים-עקספּאָרט וועט נישט אויסגענוצט ווערען אין די פאַבריקען, זאָל דאָס איבריגע געלאָזען ווערען אויפ'ן פרייען מאַרק. די דאָזיגע גאַראַנטיע וויל דער דייטשער צד נישט געבען.

וואָס שייך דעם קויהלען-עקספּאָרט פערלאַנגט די דייטשע דעלעגאַציע, אַז דייטשלאַנד זאָל זיך קענען אַריינמישען ביים אַרויסגעבען די ערלויבנישען אויפ'ן קויהלען-עקספּאָרט. ביידע צדדים ווילען נישט נאָכגעבען און ס'איז דעריבער מעגליך, אַז די אונטערהאַנדלונגען זאָלען אינגאַנצען איבערגעריסען ווערען.

Dr. med. H. Lubicz
ציגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היי'ז זון מיט קוואַרץ-לאַמפּ (הער-אויספאַל)
[illegible] פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

שטיצט די יודישע אינוואַלידען, אלמנות און יתומים אין לאָדז

היינט דינסטאָג, ד. 26/XI קומט פאָר אין יוד. טעאַטער
אין פילהאַרמאָניע אַ טעאַטער=פאָרשטעלונג
מיטן אָנטייל פון די בעסטע אַרטיסט.קרעפטן. ס'ווערט געשפּילט

דער גאָלדענער שידוך

צום שלוס:
אַ גרויסער קאָנצערט

יודען בירגער! ערפילט די פליכט לגבי די יודישע קריגס=אינוואַלידען, אלמנות און יתומים און קומט צו דער פאָרשטעלונג.

בעמערקונג: די גאַנצע הכנסה ווערט פערווענדעט אויף שאַפען ווערקשטאַטען פאַר די אינוואַלידען, וועלכע געניסען נישט פון אינוואַלידען רעכט.

היינט און פאָלגענדע טעג!!! דער לעצטער בעפעהל פון

פּאָרוטשניק נאַשטאַ

— אין די הויפּטראָלען — Ivor Novello, E. Holt i Ernst Verebes

נעכסטער פּראָגראַם „דער דועל אין דער לופט" לעבענס-דראַמע אין 10 אַקטען. אין די הויפּטראָלען: Mady Christians i Gabriel Gabrio

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יו"ט 12 ביי טאָג לעצט. סעאַנס 10 אָוו. אויפ'ן ערשטען סעאַנס — זענען די פרייזען פערקלענערט.

היינט און פאָלג. טעג!
גרויסע פּרעמיערע!!

סאַלאַמבאָ (SALAMBO)

ליבעס - ערצעהלונג פון גוסטאַוו פלאָבערט

— אין די הויפּטראָלען — JANE de BALZAC i HENRI BAUDIN

קורצליך: „מעטראָפּאָליס" קורצליך:

קינא-טעאַטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פּלאַץ קאָשטשעלני
פערשטאַרקטער אָרקעסטער.
בעמ.: בעת דער פּויזע קאָנצערט פון גיגאַנטישע מאַרקאָני=ראַדיאָ.

טיף געריהרט צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער לאַנגיעהריג איבערגעגעבענעם חבר

נ. ע.

נתנאל קאַפער

דריקען מיר אויס דער פאַמיליע דעם טיפסטען מיטלייד

1896 דער כאָר פון „הזמיר".

די לייטונג פון די
העברעאישע אָווענד=קורסן
ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלג. 4)

זוכט אַ שול-לאָקאַל

(2—3 שטובען) אויף איינצואָרדנען דאָרט אין די אָווענד-שעה'ן די קורסען.

איינגעטיילטער פון שול-לאָקאַלען (געוואונשען אין ראַיאָן פון ציעגעלניאַנאַ—גדאַנסקאַ) ווערען געבעטען אָפּצוגעבען אָפּערטען מיט בעדינגונגען אין ציוניסט. ביוראָ (צעגעלג. 4).

אַ צימער און אַ קוך

אָדער 2 צימער — אָהן אַ קוך — מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג אַלס סובלאָקאַטאָר ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפּערטען אונטער „D".

אַכטונג, טישלער, דרעקסלער
און שניצער=מייסטער!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער

עפענונג פון צעך,

וואָס וועט פאָרקומען אין די נאָהנטסטע טעג, ווערען אַלע מיטגלידער און נישט מיטגלידער אויפגעפאָדערט צו דעקלאַרירען זיך.

די, וואָס וועלען נישט זיין דעקלאַרירט, וועלען נישט קאָנען אָנטייל-נעהמען אין די וואַהלען צום צעך.

11893 מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

דייטשלאנד

אלס וועלט-צענטער פון אנטיסעמיטיזם

דער ווינער גראף קורענהאף־קאלערגי, דער בעל־חלומות, וועלכער טראגט זיך ארום צווישען די פעלקער מיט זיין תורה פון פאן־איראפע, וואס איז אויסען איינצושטעלען אנ'אייביגען שלום צווישען די איראפעאישע לענדער און פעראייניגען זיי, אזוי ווי דאס זענען פעראייניגט די שטאטען פון צפון־אמעריקא, — האט איצט גענומען א ווארט אין דער אנגעווענדעטער פראגע פון אנטיסעמיטיזם, ארויסזאגענדיג זיך וועגען דעם אין א בוך א. נ. „דער אנטיסעמיטיזם נאך דער וועלט־מלחמה“.

דאס בוך וועט זיך אינגיכען בעווייזען אין דער עפענטליכקייט. דערווייל אבער געפינען מיר אין נאוועמבער־העפט פון „פאן־איי אפע“ א גרויסען פראגמענט פון דערמאהנטען בוך, א. נ. „דייטשטום און יודענטום“.

שוין דער ראזיגער פראגמענט גיט אונז א קלארען בילד דערפון, ווי גראף קאלערגי זעהט און פערשטעהט דעם אנטיסעמיטיזם.

ס'איז כדאי, בפרט פאר אונזערע אייגענע פערהעלטענישען, דעם ארטיקעל גענויער צו ציטירען.

קודם כל קאנסטאטירט דער מחבר, אז פונקט ווי פאר דער מלחמה איז דער וועלט־צענטער פון אנטיסעמיטיזם געווען רוסלאנד, איז דאס ביי היינט צו טאג דייטשלאנד. חוץ דייטשלאנד לעבט נאך דער אנטיסעמיטיזם אין עטליכע מיטעלע און קליינע מלוכות פון מזרח־איראפע, דייטשלאנד דארף דאס בעזונדער שטארק נאכטראכטען, ווייל די דריי אנדערע פיהרענדיגע נאציעס פון איראפע — פראנקרייך, ענגלאנד און איטאליען — ווארפען אפ דעם אנטיסעמיטיזם אלס מלוכה־נויטווענדיגקייט.

דייטשלאנד קלאמערט זיך נאך אלץ אן אנטיסעמיטיזם און בוים אין טעאריע נאך דער צווייטער אויפ'ן ראזיגען פאראורטייל. זי האלט זיך נאך כסדר ביי דער אבגעלעבטער פעסטשטעלונג, אז דאס יודענטום קען ארויסברענגען בלויז טאלאנטען, אבער נישט קיין גאונים, הגם דער אנערקענטסטער צווישען די לעבעדיגע גאונים איז דער דייטשער יוד אלבערט איינשטיין און דער בעריהמטסטער לעבעדיגער עסטרייכער, איז א צווייטער יוד: זיגמונד פרויד, אנדערע טעארעטיקער רוקען ארויס די טעזען פון יודישען מאטעריאליזם און מאמאניזם (געלד־גייציגקייט) און מאכען זיך נישט־וויסענדיג, אז קיין פאלק האט נישט געליטען אזוי שטארק און אזוי לאנג פאר זיין אמונה און אידעאלען; אז נישט געקוקט אויפ'ן רעאליזם, לעבט אין יודישען פאלק אן אומגעהייערער אידעאליזם, און אז ער האט אפילו געשענקט דער וועלט דעם קריסטענטום און סאציאליזם.

רוקט מען אבער ארויס דעם ארגומענט, אז די גאנצע וועלט האט פיינד יודען, האלט קורענהאף־קאלערגי, אז רוקא אט דעם ארגומענט טאר קיין איינציגער דייטש נישט נעהמען ערנסט, ווייל ראשית איז דאס נישט ריכטיג, דער אנטיסעמיטיזם איז שוין היינט נישט מעהר קיין וועלט־ערשיינונג, נאר איז בעגרענעצט בלויז אויף בעשטימטע געביטען, והשנית, האט דאך דייטשלאנד נופא בשעת דער וועלט־מלחמה בולט דערזעהן, ווי נישט יושר'דיג ס'קען טרעפען א פאלק די שנאה פון א גאנצער וועלט. און די שנאה געגען יודענטום און געגען דייטשטום האט אין זיך קרובישעס. ביידע פעלקער זענען פערהאסט, גערודפ'ט, נישט אזוי ווייט פאר זייערע חסרונות, ווי פאר זייערע מעלות.

און דא שילדערט קאלערגי דעם גרויסען צוויי־טויזענד־יעהריגען מארטירערטום פונ'ם יוד, וועלכער האט געמוזט זיין גייסט צעהן־פאך פערשארפען, ווייל פון ס'רוב בערופען איז ער ארויסגעשטויסען און ס'קומט איהם אוים לעבען ביי די שווערסטע בעדינגונגען. ווער עס גלויבט אין אטאוויזם (ירושה־דיגקייט), מוז דעריבער זעהען אינ'ם יודען א בעזונדער ווערטפולען צווייג פון דער מענשהייט, געקנאטען פון ליידען און דענקען. און ווער עס טראכט זיך גוט אריין אין דעם אלעמען און לעבט זיך נישט אוים בלויז אין פוסטע שלאגווערטער — זעהט דאס יודענטום אין נאר אנ'אנדער ליכט, ווי די, וואס דער אנטיסעמיטיזם שטראהלט אוים, אויב מ'זאל די גרוים פון א פאלק מעסטען מיט דער רעלאטיווער צאל פון די מענשען, וואס האבען זיך בעזונדערס אויסגעטיילט, שטעהט דאס יודענטום ביי היינטיגען טאג אהן ספק אויפ'ן ערשטען ארט. ביי אזא לאגע ווערט שוין דאס יודענטום אויס מינדערווערטיגע בעשעפעניש, נאר א הויכווערטיגע מענשען גרופע און דער אנטיסעמיטיזם שטעלט זיך דערמאלט פאר ווי א שווערער אומרעכט לגבי די יודען, פונקט ווי די פעלקער־שנאה לגבי די דייטשען.

נאר די דייטשע נאציע, וועלכע איז אין דעם פרט אזוי שווער געפרובט געווארען, דארף אין איהר משפטען אנדערע, זיין פארזיכטיגער און קריטישער, נאר דייטשלאנד וואלט בעדארפט רעווידירען די יודען־פראגע, פריהער ווי אלע אנדערע קליינע אנטיסעמיטישע נאציעס, די רעוויזיע פון דער יודען־פראגע איז דעריבער נישט די זאך פון די יודען, נאר פון די בעסערע דייטשען. ווען דייטשלאנד זאל איבערמעכטיגען דעם אנטיסעמיטיזם, ווי פראנקרייך איז דאס איבערגעקומען נאכ'ן דרייפוס־קריזיס, — איז א סוף מיט'ן וועלט־אנטיסעמיטיזם. ווייל סיי אמעריקא און סיי מזרח־איראפע וועלען זיך אין דעם פרט בויגען פאר'ן דייטשען אויטאריטעט. אזא רעוויזיע איז א געוויסען־חוב פאר דייטשלאנד, דאס וועט איהר בעפרייען פון א שווערען חוב און א שווערען טעות.

און דער אויספיהרר פונ'ם פרעכטיג־געבויטען ארטיקעל, איז:

ווער עס פארערט גערעכטיגקייט, זאל דערמיט אליין אנהויבען צו אפערירען. דייטשלאנד פאדערט פון דער וועלט גערעכטיגקייט און מאראלישע גלייכבערעכטיגונג; טא זאל זי אנהויבען ווייזען די יודען און דער וועלט, ווי אזוי א גרויסער פאלק געפינט א כוח איבערצומעכטיגען פאלשע פאראורטיילען און אפשלייערען זיי פון זיך.

די ראזיגע מוטיגע און אויפריכטיגע ווערטער פון מערב־איראפעאישען פאליטיקער און ליבעראל קענען מיר דרייסט רעקאמענדירען אויך אונזערע היימישע אנטיסעמיטען און אפילו.... ליבעראלען...

ד. נ. ל.

ווערטער און טאטען פון זשארזש קלעמאנסא

קלעמאנסא און די אומאפהענגיגקייט פון פוילען.— די שנאה צווישען קלעמאנסא און פאש'ן.— „נאך איין בוך און איך וועל שטארבען“.— א דעפוטאט — א קאליקע.— די זאך וואס וועט בלייבען אייביג.— „קיין פרויען, קיין טרעהרען!“

אין יאהר 1906, איידער קלעמאנסא איז געווארען מיניסטער אין פראנקרייך, האט ער אנגעשריבען אנ'ארטיקעל וועגען פוילען, די פוילישע פראגע איז דעמאלט געשטאנען אויף דער טאג־ארדנונג פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק.

אין אנהויב מלחמה, ווען צו איהם האבען זיך געווענדעט עטליכע אנגעזעהענע פאליאקען, אז ער זאל זיך ארויסזאגען וועגען דער נויטווענדיגקייט פון אנ'אומאפהענגיג פוילען, האט קלעמאנסא געענטפערט:

— איצט גארנישט. אויפ'ן שלום־קאנגרעס— אלץ. איהר וועט האבען אנ'אומאפהענגיג פוילען.

* * *

קלעמאנסא האט ענטדעקט פאש'ן, הגם ער האט געמאכט פון איהם א פיינד פאר זיך, פאש האט איהם קיינמאל נישט געקאנט שענקען, וואס אויפ'ן קריגס־ראט פון די פערבינדעטע אין לאנדאן, האט קלעמאנסא איהם איבערגעריסען זיין רעדע, אויסרופענדיג:

— האלט דאס מויל, איך רעפרעזענטיר דא פראנקרייך.

אבער מיט עטליכע וואכען שפעטער האט קלעמאנסא בעשטימט פאש'ן אלס דעם העכסטען אנפיהרער פון אלע פערבינדעטע ארמעען און בעת קלאמענסאס א רייזע איבער'ן פראנט, האט ער געזאגט צו פאש'ן:

— איהר וועט פערנעהמען אנ'ארט צווישען די גרעסטע אנפיהרער אין דער געשיכטע.

* * *

ווען קלעמאנסא האט זיך שוין אוועקגעזעצט במנוחה, האט איהם אויפגעוועקט דאס בוך פון פאש'ס זכרונות, אין וועלכער ס'זענען געווען שטארקע אנגריפען אויף איהם.

קלעמאנסא האט דעמאלט געזאגט:

— איך וועל אנשרייבען נאך איין בוך און וועל שטארבען.

דאס בוך האט ער טאקע פערענדיגט.

* * *

קלעמאנסא האט שטארק געהאלטען פון פאדערן סאטיספאקציעס פאר עהרען־בעליידיגונגען (פון דועלען). איינמאל בעת איינער פון די בעדייטענדע מיטגלידער פון זיין ריכטונג א דעפוטאט, א קאליקע, האט אימיצען בעליידיגט און איהם נישט געגעבען קיין סאטיספאקציע, האט קלעמאנסא דאס עפענטליך בעריהרט פון דער פארלאמענט־טריבונע, און ווען דער ראזיגער דעפוטאט האט מיט געוויין זיך פערופען אויף זיין מום, האט קלעמאנסא געזאגט:

— ווער ס'קען צוליב זיין פיזישען מום, אדער צוליב זיין שטעלונג נישט געבען קיין סאטיספאקציע, דארף קיינעם נישט בעליידיגען, ווייל אנדערש איז דאס א מענש, וועלכען מ'גיט נישט די האנד.

* * *

קלעמאנסא האט פערענדיגט זיין פילאזאפיש ווערק, אין וועלכען ער וויל בעווייזען, אז דאס גאנצע לעבען, די אלוועלט געהט צו א זיכערער אונטערגאנג, מיט פאלגענדע ווערטער:

— אבער דאך, אויב אפילו דער לעצטער מענש, וועט איינשלאפען איבער דער ערד, אויב אפילו יעדער איינדרוק, יעדער געדאנק, יעדער בעוואוסטזיין וועט אויסגעלאשען ווערען אויף שטענדיג, אויב די ביאלאגישע רעכט וועלען אונווידעררופליך אונטערלינגען דעם אייביגען מעכאנישען רעכט אויב אין דעם אונענדליכען שטח וועלען אויסגעלאשען ווערען אלע שטערענס, אויב די גאנצע וועלט וועט זיך געפינען אויפ'ן טויטען פונקט, וועט איין זאך נישט פערניכטעט ווערען; דאס, אז מיר האבען געלעבט, אז מיר האבען געליטען, מיר האבען געוואלט, מיר האבען געליבט.

* * *

אין די לעצטע טעג האבען זיך געגעבען דעם הויז, וואו קלעמאנסא איז געלעגען קראנק, געזאמעלט גרויסע מענשען־מאסען, וואס האבען געווארט אויף ידיעות.

איינער פון די לעצטע, וואס איז געשטאנען נעבען בעט פון קראנקען איז געווען זיין חבר און מיטארבייטער גענעראל מורא. די מעדיצינישע הילף איז געלעגען די גאנצע צייט אין די הענד פון קלעמאנסאס פריינד ד"ר ושעקימער.

דעם טעסטאמענט האט געשריבען זיין פריינד טיעטרי.

ביז'ן לעצטען אויגענבליק איז געבען קלעמאנסא געלעגען דער מאנוסקריפט פון דעם ביכעל, איבער וועלכען ער האט לעצטענס געארבייט.

אין א געוויסען אויגענבליק, ווען קלעמאנסא איז געקומען צום בעוואוסטזיין, האט ער געעפענט די אויגען און געפרעגט, אז אויב ס'וועט אנקומען די גסיסה, זאל מען פון צימער בעזייטיגען אלע פרויען: „קיין שום פרויען, קיין שום טרעהרען. איך וויל שטארבען אין דער אנוועזענהייט פון לויטער מאנספערשוינען“.

דאס געשפענסט פון דיסעלדארף

דער דיסעלדארפער לוסט-מערדער און דער לאנדאנער „דזשעק דער בויכשניידער“

א שרעק איז בעפאלען די איינוואוינער פון דעם אלטען, ליבען דיסעלדארף; איין משוגע'נער האלט אין שפאנונג הונדערטער טויזענטער מענשען, פערנעהמט מיט זיין פערזאן דעם גראנדיעזען פאליציייאישען אפאראט. טעראריזירט די אומגעגענד אין א קרייז פון עטליכע צעהנדליג קילאמעטער.

אין דעם צווייטען פירטעל פון דעם צוואנציגסטען יאהרהונדערט, אין דער עפאכע פון ראדיא, עראפלאנען, אויטא, שטיקענדע גאזען. ערלויבט זיך איין פערברעכער, וועלכער פערמאגט נאר איינפאכע מיטלען, צו שפעטען פון דער מאכט, פון דער פרעסע, פון די איינוואוינער, פון א גאנצען גרויסען געביט.

פון די בעריכטען וועגען די געשעהענישען אין דיסעלדארף איז שוין בעוואוסט, אז דער שרעקליכער מערדער האט שוין אומגעבראכט עטליכע פרויען און קינדער, עטליכע קרבנות זיינע האט זיך איינגעגעבען ארויסצודרעהען פון זיינע הענד.

וועגען אלע זיינע פערברעכענס האט דער רוצח מיטגעטיילט דער פאליציי, דער פרעסע, געמאלט די פלענער פון די ערטער, וואו ער האט די פערברעכענס אויסגעפיהרט, וואו ס'האט די קרבנות בעגראבען, טעלעפאנירט אין די רעדאקציעס וועגען די פערברעכענס, וועלכע [illegible] קלויבט זיך אויסצופיהרען.

די אויספארשונגס־פאליציי קען נישט פאלען אויפ'ן שפור פון דעם פערברעכער, וועלכער טוט ווייטער זיין גרויזאמע ארבייט. נישט געכאפט, נישט דערקענט, שפעטענדיג און לאכענדיג פון דער גאנצער וועלט.

עס דערמאהנט די געשיכטע פון צוריק מיט 40 יאהר, ווען דזשעק דער בויכשניידער האט אין משך פון 95 טעג דערהרג'עט 6 פרויען און איז נעלם געווארען.

די עהנליכקייט צווישען די צוויי פערברעכערס איז א בולט'ע.

דזשעקס קרבנות זענען געווען אומגליקליכע גאסען־פרויען פון די לאנדאנער פארשטעט, פון דער געגענד פון אפגרונד, נויט, שמוץ און פערברעכען.

דער דיסעלדארפער אויסוואורף „ארבייט“ אויך צווישען דער ארימקייט, וועלכע נעסט זיך אין די שמאלע, אלטע, שמוציגע און שטינקענדע געסלעך פון דיסעלדארף.

ביידע זענען אויפגעוואקסען אין די טיפענישען, וועלכע זענען אנגעזאפט מיט נויט, בלוט און שווייס, ביידע זענען פערברעכער אויס שנאה, נקמה משוגעת. ווי עס איז צו זעהן פון די משוגע'נע בריף פון דעם דיסעלדארפער מערדער, ווי פון זיין לאנדאנער „קאלעגע“, האבען ביידע פון זייערע פערברעכענס קיין געלד נישט געצויגען.

עס איז קיין ספק נישט, אז דער דיסעלדארפער אויסוואורף וועט נישט היינט, מארגען אריינפאלען אין די הענד פון דער גערעכטיגקייט. עס וועט איהם נישט געשענקט ווערען די אונגעהויערליכע בראוואורע, די אונגערהערטע חוצפה. אבער אפילו ביז דעמאלט איז אינטערעסאנט אויסצופארשען די סיבות און מאטיווען, וואס ברענגען צו אזעלכע אונגערהערטע שוידערליכע פערברעכענס.

בריטישע סטודענטען פראטעסטירען

געגען די אנטיסעמיטישע סטודענטען־אונרוהען אין וויען

לאנדאן. (י.ט.א.) „דיילי עקספרעס“ טיילט מיט, אז די בריטישע סטודענטען אויפ'ן ווינער אוניווערזיטעט (דאס רוב סטודענטען פון מעדיצין און פסיכאנאליז) האבען אפגעהאלטען א פראטעסט־פערזאמלונג געגען די אונרוהען אויפ'ן אוניווערזיטעט און אנגענומען א רעזאלוציע צו ווענדען זיך צום אקאדעמישען סענאט, אז אויב די אונרוהען וועלען זיך איבער'חזר'ן, וועלען זייווארענען זייערע לאנדסלייט וועגען די געפאהרען און אונאנגענעהמליכקייטען, אויף וועלכע די סטודענטען זענען אויסגעשטעלט אויף דעם ווינער אוניווערזיטעט.

וויען, שרייבט „דיילי עקספרעס“ קען נישט איגנארירען די דאזיגע ווארנונג, ווייל די אויסלענדישע סטודענטען, וואס צאהלען דרייפאכיגע שטודיען־קאסטען, ווי די אינלענדישע, טראגען פיל ביי מאר דער אויסהאלטונג פון אוניווערסיטעט.

קאמינטערן וויל אריבערפיהרען מארקס ביינער קיין מאסקווא

בערלין, 25 (ספ. טעל.) די עקזעקוטיווע פון 3־טען אינטערנאציאנאל האט בעשלאסען זיך משתדל צו זיין אין לאנדאן מ'זאל דערלויבען אריבערצופיהרען קיין מאסקווע און דארט מקבר זיין אויפ'ן רויטען פלאץ די ביינער פון קארל מארקס'ן.

דער 3־טער אינטערנאציאנאל האט דאס שוין אמאל געפרובט דורכפיהרען, אבער געגען דעם איז געווען די משפחה פון מארקס'ן. איצט רעכענט דער קאמינטערן אויף דער אונטערשטיצונג פון דער לייבאר־פארטיי.

ענטדעקט דעם מערדער

פון ליבקנעכט און ראזא לוקסענבורג

בערלין, 25. (ספ. טעל.) געגען דעם געוו. פרייסישען גענעראל און אנפיהרער פון דער היימווערער וואלדעמאר פאבסט, איז איינגעלייטעט געווארען אנ'אויספארשונג. ער ווערט בעשולדיגט אין ארגאניזירען דעם מארד איבער די סאציאליסטישע אנפיהרער ליבקנעכט און ראזא לוקסענבורג.

ארום דער ערד-ציטערניש אין ניי-זעלאנד

ניו־יארק, 25. (ספ. טעל.) בעת דער לעצטער ערד־ציטערניש אין ניי־זעלאנד האט א וואסער־כוואליע מיטגעריסען פון האלענדישען דאמפער „ווארדינגער“ דריי מאטראסען און 1 אפיציר. אלע 4 זענען דערטרונקען געווארען.

——=]o[=——

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

26
דינסטאג
כג
מרחשון תר"צ

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3 35

קאנטראל-פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1889, 1902 און 1904

היינט דארפען זיך צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאוואָ-טאַרגאָוואַ 18) שערעגאוועס פון רעזערוו און לאנד-שטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געוואָרען אין 1889, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי-קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

B

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל-גאס 51) היינט, די געבוירענע אין 1904 י., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13. פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

L Ł M N O P R S Sz T U W Z Ż

רשימות פון יאהרגאנג 1909

(–) היינט, דינסטאג, דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליציייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H Ch I J K L Ł

פראיעקט פון א צוגאב-אפצאהל צו אינדוסטרי-פאטענטען

(–) ווי מיר דערוויסען זיך זאל איינגעפיהרט ווערען איינגיכען א ספעציעלער צוגאב-אפצאהל צו די אינדוסטרי-פאטענטען, כדי צו דעקען דעם בודזשעט פון די האנדווערקער-קאמערס. יעדער האנדווערקער-אנשטאלט וועט האבען א ספעציעלען אפצאהל – 10 זל. פון יעדען געזעלען און 5 פון יעדען האנדווערקער-שילער.

די בעזונדערע קאמערן וועלען האבען דאס רעכט דעם אפצאהל צו פערקלענערן, אבער נישט צו פערגרעסערן.

עס איז פערהאן נאך א פראיעקט: ארייננצופיהרען א צוגאב-פראיעקט פון א האלבען פראצ. פון דעם אומזאץ-שטייער. דער פראיעקט האט אבער א סך געגנער.

געיעג נאך א געפעהרליכען פערברעכער

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז די פאליציי דערגאנגען, אז דער אנפאלער אויפ'ן ד"ר יוזעף היימאן, אל. 1 סער מאי 23, און אויף פראנצישעק ווערבע אויף אלעיא איניא, איז איין און דיזעלבע פערזאן, א חוץ-דעם איז די פאליציי דערגאנגען, אז דער אנפאלער איז א געפעהרליכער פערברעכער, וועלכער איז שוין נישט איינמאל געריכטליך בעשטראפט געווארען. דער פערברעכער איז ארומגערינגעלט און וועט אין דער נאהענטסטער צייט ארעסטירט ווערען.

Dr. med. J. BETTE
ספעציאליסט פון אינערליכע און קינדער-קראנקה.
Piotrkowska 6, tel. 44-95
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 4–6 נאכמ

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 ן

פון האנדעלס-געריכט

(2) די האנדעלס-אפטיילונג ביים קרייז-געריכט האט בעהאנדעלט די בקשה פון באנקראטירטען אהרן באגרע (ווסכאדנע 50) וועגען ערטיילען איהם א גלייט. דאס געריכט איז נאכגעקומען דער בקשה און ערטיילט דעם באנקראטירטען א גלייט אויף א חודש צייט, ביז'ן 23־טען דעצעמבער.

*

דעם 21־טען סעפטעמבער האט די פירמע „בעלטינג" אין לאדז פיעטריקאווער 218 אריינגעגעבען א בקשה וועגען פראלאנגירען זיי די צאהלונגען אויף 3 חדשים, מאטיווירענדיג די בקשה מיט דעם אלגעמיינעם ווירטשאפטליכען קריזיס.

דעם 21־טען ד.ח. האט די פירמע אריינגעטראגען א צווייטע מעלדונג, אז אזוי ווי די סיטואציע אין דער פירמע האט זיך געענדערט צום בעסערען, זאל מען די ערשטע בקשה נישט נעהמען אין אכט.

*

ווייטער איז בעהאנדעלט געווארען די בקשה פון דער באנקראטירטער פירמע ישראל אברהם אייזענבערג, ליפאווא 4, וועגען ערטיילען איהם א גלייט אויף ווייטערע דריי חדשים. דאס געריכט איז די בקשה נישט נאכגעקומען.

*

דאס געריכט האט דאן בעשלאסען צו פראלאנגירען די צאהלונגען דער פירמע „יעלינאוויטש און גלאס" (פיעטריקאווער 58) און די פירמעס ווינטרויב (נאוואמיעיסקא 19) און וועגזייער, (נאוואמיעיסקא 10).

פון ארבייטס-געריכט

(וו) דער אינהאבער פון ביער-ברויעריי אויף קאפערניק-גאס 53, סטאניסלאוו פלענקעוויטש, איז בעשטראפט געווארען מיט הונדערט זל. אדער 14 טעג ארעסט פאר צווינגען בעת דעם זומער-סעזאן צו ארבייטען די ארבייטער 10—12 שעה א טאג.

*

פאר עובר־זיין דעם געזעץ וועגען 8־שעה'־ריגען ארבייטס־טאג איז דער לייטער פון דער וועבעריי פון דער פירמע ראזענבערג אויף שענקעוויטשא 61, ה' נחום האאס בעשטראפט געווארען מיט דרייסיג זל. שטראף אדער פינף טעג ארעסט.

*

דער אינהאבער פון דער בעקעריי אויף פולנאצנא 10, ה' יעקב יעלין איז פאר בעשעפטיגען די ארבייטער זונטאג בעשטראפט געווארען מיט הונדערט זל. אדער 14 טעג ארעסט. פאר דעם זעלבען חטא איז בעשטראפט געווארען מיט דרייסיג זלאטעס אדער פינף טעג ארעסט דער אינהאבער פון דעם שניידער־ווארשטאט יצחק אברהם טאובע.

*

פאר נישט ערטיילען די ארבייטער דעם געהעריגען אורלויב איז בעשטראפט געווארען מיט 30 זל. אדער 4 טעג ארעסט דער לייטער פון דער פאבריק „אלפרעד זאמער גדאנסקא 8־126 ה' מאקסימיליאן זאמער.

פון געריכט

א מארד

(וו) אין דארף ראסקא־מאלע, אונטער פיעטריקאוו האט אויסגעבראכען א סכסוך צווישען מאדזשיניעץ קאניעטשני און דער פאמיליע פון זיין פערשטארבענער פרוי — שיענקאזסקי. ווען די שיענקאווסקים האבען איינמאל אפגעשניטען אפיסעל גראז איפ'ן פעלד פון קאניעטשני איז דער לעצטער ארויס מיט א רעוואלווער און אנגעהויבען שיסען. ער האט אויף טויט דערשאסען די אלטיטשקע אנטאנינא יאכימטשאק, די באבע פון זיין פערשטארבענער פרוי.

אין קרייז־געריכט איז קאניעטשני נעכטען פער משפט געווארען אויף 4 יאהר טורמע.

א זעלנער – א גנב

(2) פארן מיליטערישען געריכט איז נעכטען געשטאנען דער זעלנער פון'ם 28. פולק קאניאווער, שיסער סטאניסלאוו מילטשארעק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט אין צושלאגען זיין הויז־בעל־הבית און בעגנבענען זיינע שכנים יוליאן פילארסקי און יאן שאמפאנסקי (בושעושינער 32) און א גערשלעג מיט א געוויסען יאן קארטשאק איהם געדראהט, אז ער וועט איהם דערהרגענען ווי א הונד. בעת א געשלעג אין הויז אויף ושעלאנא 25 שרעקליך צושלאגען א געוויסען יוליאן פילארסקי און א געוויסען פראנציטשעק פיליפיאק געגעבען צוויי שניט מיטן באגנעט אין פנים. און אין קאפ.

דאס געריכט האט פערמשפט פיליפיאק'ן צו 4 חדשים טורמע.

ארגאניזיר-פערזאמלונג פון „פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט"

נעכטען אין אוונד איז אין לאקאל פון „טאז" פארגעקומען א ארגאניזיר-פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „פריינד פון יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט". די פערזאמלונג איז גערופען געווארען אויף דער איניציאטיוו פון דער ווארשאווער געז. „פריינד" פון יוו"א.

צו דער פערזאמלונג איז געקומען א גרויסער עולם פון היגע קולטור-טוער, זשורנאליסטען א. א.

צו דער פערזאמלונג זענען ספעציעל געקומען פון ווארשא די רעדאקטארען לאזאר קאהאן און נחמן מייזיל.

אויף דער פערזאמלונג איז אויסגעוועהלט געווארען א ארגאניזיר-קאמיטעט פון 25 פערזאן.

א גענויען בעריכט וועלען מיר ברענגען מארגען.

טראגיש אומגעקומען א בוי-ארבייטער
ביי א בוי-קאטאסטראפע אין אלעקסאנדער

פון אלעקסאנדער מעלדעט מען וועגען א טראגישען פארפאל מיט אן ארבייטער ביי א בוי-ארבייט.

אויף רוג פאושאנטשעווסקא גאס און וויאטראטשנא האט מען אין א שנעלען טעמפא געפיהרט די בוי-ארבייטען ביי א צוויי-שטאקיג הויז.

בעת דער ארבייט איז פלוצים איינגעפאלען א וואנד און בעגראבען אונטער זיך דעם ארבייטער מאצעי ראשקעוויטש.

נישט קוקענדיג דערויף וואס די איבעריגע ארבייטער זענען באלד צוגעטרעטען צו דער רעטונגס-אקציע האט מען פון אונטער די חורבות ארויסגעצויגען דעם אומגליקליכען מיט שוואכע סימנים פון לעבען, אויפ'ן וועג אין שפיטאל איז ער געשטארבען.

דער ארבייטער האט פערלאזט א פרוי מיט 4 קליינע קינדער.

ארעסטירט א דאקטאר
וועלכער האט פערפיהרט יונגע מיידלעך

(2) אין שיעראדז האט ארויסגערופען א גרויסען רושם דער ארעסט פון פאפולערען אין שעראדז ד"ר מיראן עליאסבערג. דער ארעסט זאל האבען אנ'צראטישען באדען און איז פערבונדען מיט א פאליציייאישער אויספארשונג, וועלכע זאל האבען פעסטגעשטעלט, אז דער דאקטאר פלעגט פערנארען צו זיך מינדעריעהריגע מיידלעך און זיי פערגוואלדיגען.

לויט דער פעראדנונג פון דער אויספארשונגס-מאכט איז דר. ע. בעפרייט געווארען אויף 20 טויז. זלאטעס קויצ ע.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוונד.
צוריקגעקעהרט.

א חנוכה-באזאר לטובת „וו.י.ז.א."

דער יודישער פרויען-פערבאנד „וו.י.ז.א." ארדענט איין פון 12 — 16 דעצעמבער ה. י. אין איינענעם לאקאל (פושטשיאזד 2)

א גראנדיעזע חנוכה-באזאר

אפשאצענדיג ווי גוהעריג די צילען און אויפגאבען פון פרויען-פערבאנד „וו.י.ז.א." וועט די יודישע געזעלשאפט אין אונזער שטאט געוויס אויפנעהמען די זאמלערינס און מיטהעלפען צו דעם ערפאלג פון די דאזיגע אימפרעזע דורך שענקען ווערטפולע חפצים דעם באזאר און דורך אונטערשטיצען מיט אלע מעגליכקייטען די אקציע.

פון דער הכנסה פונ'ם באזאר איז בעשטימט 50 פראצ. לטובת דעם קרן הקימת.

דעם פראטעקטאראט איבער דעם חנוכה-באזאר האבען איבערגענומען די ה"ה:

דר. מ. ברוידא, סענ. ש. בודזינער, דיר. בראנדשטעטער, פ. גערשאָווסקי, דר. מ. וויזשעוויאנסקי, סט. יאראשינסקי, דר. ז. ספעקטאר, פרעזעס ב. עטינגאן (מיטגליד פון דער יודישער אגענץ, ס. פאוסט, דיר. א. פערלמאן, דר. י. ראזענבלאט (סיים-רעפוטאט), דיר. מ. קאן, דיר. ס. ריגער, דר. ש. שווייג.

2 נייע פינאנץ-אמטען

ווי עס אינפארמירט די פינאנץ-קאמער וועלען פונ'ם 1 יאנואר 1930 זיין טעטיג צוויי נייע פינאנץ-אמטען אויפ'ן שטח פון לאדזער פאוויאט. איין פינאנץ-אמט וועט אמטירען אין זדונסקא-וואלא. דער צווייטער אמט וועט אמטירען אין פיעטרקאוו.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ארגאניזאציע פון די צוויי נייע אמטען וועלען אין דער לאדזער פינאנץ-קאמער ארויסטרעטען פערשידענע ענדערונגען אויף די העכערע און קלענערע אמטען.

ביי די תבואה- און מעהל-הענדלער

(2) עהערנעכטען איז פארגעקומען די ערשטע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער פונ'ם פעראיין פון תבואה- און מעהל-אינדוסטרי. נאכ'ן רעפעראט און בעריכט פון ארגאניזיר-קאמיסיע איז געוועהלט געווארען א אנפיהרונגס-קאמיסיע פון פאלגענדע פערזאנען: ד. ה. בלומצווייג, צינאמאן, גרינשטיין, קיהל, שיאנדאלעק, געלדא, ראזען, ענגעל און פערקאלא.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורע

מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225), מ. באַרטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), מ. ראזענבלום (צעגעלניאנא 12), גארפיין (ווסכאדניא 54), י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15).

פארשטעלונג לטובת אינוואלידן

דער יודישער אינוואלידען פעראיין אין לאדז האט אונטערגענומען א ברייטע אקציע אין אונזער שטאט אום צו פערשאפען ארבייטס-מכשירים פאר די מיטגלידער פון פעראיין, וועלכע קאנען פארלויפיג נישט צוליב פערשידענע טעמים געניסען פון זייער אינוואלידען-רעכט, כדי צו ערמעגליכען די דורכפיהרונג פון דער זאך, קומט היינט פאר א טעאטער-פארשטעלונג אין פילהארמאניע-זאל.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

די פארלעזונג פון ד"ר צבי זהר — זאנענשיין איבער א"י-פראבלעמען, וואס האט געזאלט פארקומען היינט אוונד אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט, ווערט צוליב דעם אונערווארטעטען אפפאהר פון ד"ר זהר, אפגעלעגט אויף דעם קומענדיגען דינסטאג.

פון „וו.י.ז.א."

די פרויען-געזעלשאפט „וו.י.ז.א." האט איינגעלאדען אויף מארגען, מיטוואך פון ווארשא דעם רעד. י. העפטמאן, וועלכער וועט האלטען א פארלעזונג אויף דער טעמא: „דער בעגריף פון ציוויליזאציע ביי יודען".

די געזעלשאפט „וו.י.ז.א." גרייט זיך א חוץ דעם שטארק צים חנוכה-יריד, וועלכער דארף פארקומען דעם 12. דעצעמבער.

פארלעזונג פון מ. ב. סקלאדקאווסקי אין לאדז

„די שעפערישע ארבייט פון די זעלבסטפערוואלטונגען אין היינטיגען פוילען"

די אפלאדיסמענטען צווינגען מיך, היבט אן מינ. סקלאדקאווסקי זיין רעדע, או מיין פארלעזונג זאל האבען מעלות. די ערשטע מעלה פון דער פארלעזונג וועט זיין די, וואס זי וועט זיין זעהר קורץ. איך וועל דא אפערירען מיט אביעקטיווע ציפערן פאר וועלכע איך בין פעראנטווארטליך היינט אלס מיניסטער און אפילו דערנאך, ווען איך וועל זיין א ציווילע פערזאן. איך וועל אויסרעכענען די דער־אלע דערגרייכונגען פון די זעלבסטפערוואלטונגען.

ביי מיר איז ענטשטאנען דער געדאנק, צו האל־טען די דאזיגע פארלעזונג, כדי צו הויילען די קראנק־האפטע שטימונג פון אונזער געזעלשאפטליכער מיי־נונג. ביי דער נישט אויסגעארבייטקייט פון דער מלוכה־אידעע, האט די פראזע ביי אונז מעהר ווערט ווי די שטילע טאט.

די טומעלדיגע פראזע

הערשט איבער דער טאט און אלץ וואס ווערט געטון, ווערט געקאפעט, פערניכטעט. איך מוז אין דעם פאל נעהמען א ווארט ווייל אלץ אפטער הערט זיך דער לאזונג איבער׳ן גאנצען לאנד, או די רעגירונג איז א שלעכטע און אויב די רעגירונג איז א שלעכטע, מוז דאך ממילא אלץ, וואס די רעגי־רונג האט געטראכט און אפילו געטון זיין, ד.ה. אויס שלעכט, הגם די זעלבסטפערוואלטונגען זענען נישט קיין רעגירונגס־אינסטיטוציעס האבען זיי אבער א נאהענטען שייכות מיט דער רעגירונג, אונטער מיין בעשעפטיגונג אויפזיכט, דעריבער וויל איך בעטראכ־טען א רייה פראגען וואס זענען נוגע די עקזיסטירענ־דע זעלבסטפערוואלטונגען.

מ׳האלט אין איין שרייען, או

רעגירונגס־קאמיסארען

האבען זיך צוזעצט אין די זעלבסטפערוואלטונגען, די זעלבסטפערוואלטונגען געהען אונטער, זיי ווערען רערשטיקט אונטער׳ן רעגירונגס־שטיוועל. ווי אזוי קענען זיי זיך ענטוויקלען אז די רעגירונג טאמעוועט זייער ענטוויקלונג, דערלאזט נישט צו זייער ארבייט און טעטיגקייט? דעריבער זענען נויטיג די

אביעקטיווע ציפערן

פאר וועלכע איך בין פעראנטווארטליך אויף מיין גאנצען לעבען.

די ציפערען מיינע זענען נוגע די יאהרען 1919 ביים אנהויב פון אונאפהענגיגען פוילען, דאס יאהר 1926 ביז דער מאי־רעגירונג און דאס יאהר 1929.

דער מיניסטער האט דאן פערגליכען די צי־פערען פון די דריי יאהר און געקומען צום אויספיהר, אז היינט צו טאג זענען אין די זעלבסטפערוואלטונ־גען פערהאן בעדייטענד ווייניגער רעגירונגס־קאמי־סארען ווי אין יאהר 1926.

— אלזא וואו זענען די רעגירונגס־קאמיסארען?

— פרעגט דער מיניסטער. זעלבסטפערשטענדליך זע־נען פערהאן ארבייטען נישט אויסגעפערטיגטע און נישט פערענדיגטע. איך וויל דעריבער בעווייזען מיט ציפערען, וויפיל ס׳זענען פערהאן אויסגעפערטיגטע ענינים און וויפיל מ׳דארף נאך אויספערטיגען, אויב איך טו דאס, איז דאס נישט פאר מיר, נאר פאר

די שטילע מענשען, וועלכע ארבייטען אהן געשריי

אהן געפילדער, וועלכע בעווייזען טאט אויף זייער ארבייטס־פעלד, די דאזיגע מענשען אהן נעמען וויל איך געהמען אין שוץ געגען די נידריגע אנפאלען אויף זיי.

איך וויל פערגלייכען די ציפערען פון 1919 ביז 1927 דאס הייסט 8 יאהר פון דער ערשטער רעגירונג פון דער אונאפהענגיגקייט ביז דער מאי רעגירונג און די 3 יאהר פון דער מאי־רעגירונג, איך טו דאס דערפאר, ווייל מ׳וואדפט פאר דער איצ־טיגער רעגירונג נאכלעסיגקייט, וואס דערפיהרט כלומרשט די זעלבסטפערוואלטונגען צו רואין.

אלזא אין יאהר 1919 זענען אין פוילען געווען 99 עלעקטראווניעס, אין 1926 — 139 און אין 1929 — 214.

שעכט־הייזער — אין 1919 — 372, אין 1926 — 409 און אין 1929 — 429.

האנדעלס־האלען — אין 1919 — 305, אין 1926 — 456 און אין 1929 — 493.

קאנאליזאציע־איינריכטונגען אין 1919 — 183 קילאמעטער, אין 1926 — 201, אין 1929 — 230 קילאמעטער, בעטאן־גיסעריי׳ען און צעגעלניעס אין 1919 — 62, 1926 — 138 און 1929 — 310.

דעמועלבען פערגליך מאכט דער מיניסטער אויך אויף אנדערע געביטען. אין אלגעמיין מאכט די אינוועסטיציעס אין פוילען ביז מאי 1926 — 52 פראצ. און פון מאי 1926 — 48 פראצענט.

איך וויל דא, זאגט ווייטער דער מיניסטער מאכ־כען עטליכע קריטישע בעמערקונגען, מ׳טומעלט וועגען די נישט־אויסגעפערטיגטע ארבייטען, מ׳רעדט וועגען לייכטזיניגע האנדלונג, וועגען אויסבראכען געלד, אבער זאל מען מיר ווייזען

א מלוכה, וואו אלץ איז שוין אויסגעפערטיגט

דאס וואלט געווען דאס זעלבע, וואס וואגען, או אלע אין דער מלוכה דארפען זיין דערוואקסענע און קיין קינדער דארפען איינגאנצען נישט זיין.

די בעדערפענישען פון דער מלוכה וואקסען און דערפאר דארף מען אנהויבען נייע אינוועסטיציעס, איך וויל אבער נאך בעווייזען, וואס פאר א פער־העלטעניש עס איז צווישען די אויסגעפערטיגטע און נישט־אויסגעפערטיגטע אינוועסטיציעס.

אין אלגעמיין זענען אויסגעפערטיגט געווארען אינוועסטיציעס פאר 510 מיליאן זלאטים. נישט אויס געפערטיגט פאר 236 מיליאן זלאטים. דאס איז בשום אופן נישט

קיין קאטאסטראפאלער צושטאנד

די רעגירונג גיט זיך אפ א דין וחשבון, או די אינוועסטיציעס פאר די 236 מיליאן דארפען פערענדיגט ווערען און איך קען פערזיכערן, או דאס וועט געטון ווערען שוין היי־יאהר וועלען קיין שום נייע אינוועסטיציעס נישט אנגעהויבען ווערען און אלע סומעס געהען אויף פערענדיגען די אלטע.

די ציפערען, זאגט ווייטער דער מיניסטער, וואס איך האב דא אנגעגעבען, וועלען נאר היינט זיין אב־יעקטיוו, מארגען וועלען זיי פערדרעהט, אויסגעקרומט ווערען. מ׳וועט שרייבען וועגען דעם נישט־געטוי־ענעם און מ׳וועט פערגעסען די טאט. צי דערפאר דארפען מיר פערשוויגען, פערברעכען די הענד, און נארנישט טון? לייכט רעדן די עלעקטרישע לאמפ וואס איז היינט איינגעפיהרט געווארען דארט, וואו ס׳איז געווען חושך־מצרים, נישט פאר דעם אפאזיציאניסט? פאהרט ער נישט איבער דער בריק וואס איז געבויט געווארען דורך אנדערע? דאס איינ־גליק האבען מיר, וואס אין די נייע שול־בנינים וועלען נישט ערצויגען ווערען

קיין פארטיי־לייט

נאר מענשען פון טאט און ליבע צום פאטערלאנד.

די זעלבסטפערוואלטונגס־ארבייט איז א שווערע און ס׳זענען אייך פערהאן אין איהר פעהלערען, ס׳איז אבער בעסער צו מאכען אין דער ארבייט פעהד־לערען איידער נישט צו מאכען קיין איין פעהלער און נאר קריטיקירען.

ווען

ר״

נאפאלעאן

איז געווען פערשיקט אויפ׳ן העלענא־אינזעל האט ער געלעזען אין אן ענגלישער צייטונג, או ער זאל האבען ערגיץ בעהאלטען גרויסע אוצרות, אלס ענטפער דערויף האט נאפאלעאן דיקטירט זיין אד־יוטאנט, או אמת, ער, נאפאלעאן האט גרויסע מיל־יארדען אוצרות, — דאס, וואס ער האט בעת זיין טעטיגקייט אויפגעטון, און ער האט אויסגערעכענט די גראנדיעזע ארבייטען, וועלכע ער האט איבער־געלאזט. דאס אלץ, האט נאפאלעאן געשריבען, ווערט בעווארפען מיט שמוץ. דער עפיזאד פאסט זיך זעהר שטארק צו צו אונזערע איצטיגע פערהעלט־נישען. מען שרייט או אלץ איז פערניכטעט, מען דארף זיך דערמאהנען, וואס עס איז געווען מיט 10 יאהר צוריק. מיט 37 עסטרייכישע קראנען האבען מיר איבערגענומען די לובלינער רעגירונג.

די איינציגע בעוועגונג

וואס איז געווען אין די שטעט איז געווען די לויזה פון די פערשטארבענע אויף טיפוס.

דאס האבען האך מיר פוילען א־ויסגעשלעפט פון נויט צו דער איצטיגער לאגע. מיט א צייט צו־ריק זענען געפאלען די ווערטער פון דעם גרויסען בויער פון פוילען מארשאל פילסודסקי: „ס׳געהען צייטען ווען אין פוילען וועט דעצידירען דאס געזעץ פון ארבייט". זאלען מיר פערגלייכען אלץ וואס מיר האבען אויפגעטון ביז איצט און זאלען מיר אויף אלע רכילות׳ן ענטפערען מיט נייער טאט.

רושם פונ׳ם אנפאל אויף נארמאן בענטוויטש

אנפראגע אין ענגלישען פארלאמענט

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

די היינטיגע זיצונג פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע איז אינגאנצען געווען געווידמעט דעם אנ־פאל אויף בענטוויטש׳ן.

דער פארשטעהער פון די אראבער אין דער אויספארשונגס־קאמיסיע ארזו. סטאקער האט ער־קלערט אנ׳אויפגערעגטער או אנ׳אראבישע רעלע־גאציע האט בעזוכט בענטוויטש׳ן.

דער פארשטעהער פון דער רעגירונג אין דער אויספארשונגס־קאמיסיע ארזו. פידפי האט אויסגע־דריקט זיין אויפרעגונג צוליב׳ן פאל.

סער מעקמאן האט קורץ ערקלערט או ער דריקט אויס זיין סימפאטיע פאר נארמאן בענטוויטש.

דער פאזיצער פון דער אויספארשונגס־קא־מיסיע וואלטער שאו, האט געהאלטען א לאנגע רעדע אין וועלכען ער האט צוו. אנד. ערקלערט: דער אנפאל איז שוידערליך עקעלהאפט, נאריש און פיין. דאס וועט נישט זיין קיין טובה פאר די אויספיהרער. און איז גורם צו שאדען ברענגען דעם כלל. דער אנפאל — האט ער ווייטער געזאגט — וועט נישט האבען קיין איינפלוס אויף די אר־בייטען און בעשלוסען פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע.

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

אויף דער זיצונג פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע איז אנוועזענד געווען בענטוויטשעס פאטער.

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

סער טשענסעלאר האט היינט בעזוכט בענט־וויטש׳ן.

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

אין אלע שוהלען פון גאנצען לאנד זענען אפגע־ריכט געווארען מי שברך׳ס לכבוד בענטוויטש׳ן.

לאנדאן, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט האט קאלאנעל ווערדשוואוד געמאכט אנ׳אנפראגע וועגען בענטוויטש׳ן. דער פערטרעטער פון קאלאניען מיניסטער לון, האט געענטפערט או בענטוויטש וועט שוין פרייטאג איבערנעהמען זיין אמט. ווייטער האט קאלאנעל ווערדשוואוד אנגעפרעגט צי וועלען אנ־גענומען ווערען מיטלען אויף צו בעשיצען די יודען אין א״י. לון האט געענטפערט, או סער טשענסע־לאר וועט די טעג ארויסגעבען א פעראררנונג.

דער קאנסערוואטיווער דעפוטאט האורפי האט אנגעפרעגט צי וועט די רעגירונג רעזיגנירען פון איהר פראקטיק צו ענטוואפנען די יודען און בעוואפענען די אראבער. לון וואט געענטפערט, או דאס איז אפהענגיג פון די בעשלוסען פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע.

אראבישע אנפאלען אין מפרץ חיפה

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

נעכטען זענען די יודישע ארבייטער וואס זענען געווען בעשעפטיגט אין אקערן דעם בארען פונ׳ם מפרץ חיפה בעפאלען געווארען פון א גרעסערער גרופע אראבער, וועלכע זענען געקומען מיט אנ׳־ארוואקאט. די אראבער האבען געצוואונגען די יודען צוווארפען די ארבייט. די פאליציי פיהרט איצט וועגען דעם אנ׳אויספארשונג. ס׳זענען אר־ריבגעריפען געווארען ביידע צדדים, ס׳איז ארויס־געגעבען געווארען א בעפעהל, או ביז׳ן פערענדיגען די אויספארשונג זאלען די יודען נישט בעארבייטען דעם ראזיגען שטח.

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש).

היינט איז בעקאנט געווארען, או אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג האבען אונגעטרעקטע פערזאנען אנגעמאכט געוואלדיגע הזיקות אין די אר־ראנזשען און באנאנען־פלאנטאציעס פון דעם רו־מעגישען יוד, קאץ. אין דער נאהענט צו מפרץ חיפה, זיי האבען אויסגעריסען מיט׳ן ווארצעל אלע פאמעראנצען און באנאנען־בוימער. דער שאדען איז זעהר גרויס. אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען היינט ארעסטירט געווארען א גרויסע צאהל אראבער, וועלכע מען איז חושד אינ׳ם איבערפאלען דיזעלבע פלאנטאציעס האבען אויך געליטען גרויסע שאדענס בעת די אויגוסט און סעפטעמבער־אונרוהען, דעמאלט האבען די שאדענס בעטראפען 10 טויזענד דאלאר.

אראבער געשאסען אויפ׳ן דיר. פון דיסקינס יתומים־הויז

ירושלים, 25. (יט״א טעלעגראפיש) אנ׳־אראבער פון דארף ניפטא, נעבען ירושלים, האט היינט געשאסען אויפ׳ן דירעקטאר פון דיסקינ׳ס בית־יתומים. צום גליק האבען די קוילען נישט געטראפען.

א שוהל אין מאסקווע פערוואנ־דעלט אין א נאכט־הויז

מאסקווע, 25. (יט״א) דער „וויציק" האט געשלאסען א שוהל אין מאסקווע און זי פערוואנ־דעלט אויף א נאכטלעגער־הויז פאר אדורכפאה־רענדע און דעמאביליזירטע רויטע ארמעע.

ראדיא־פראגראם

דינסטאג, 26 נאוועמבער

12.05 ווארשא: ראדיא־שול־פריהמארגען.
16.15 ווארשא: קאנצערט פון גראמאפאן־פליטעס.
17.45 ווארשא: לייכטע מוזיק פון גאסטראנאמיע,
17.45 ווילנא: טראנסמיסיע פון קאנצערט פון דער ווילנער באזיליקא. 1845 ווילנא: „פון מיינע מוזיקאלישע זכרונות", רעפ. פון פראפ. מי־כאל יוזעפאוויטש. 19.20 קאטאוויץ: טראנסמיסיע פון פוילישען טעאטער „עוגעני אניעגין", אפערע פון טשייקאווסקי. 22.35 ווארשא: קאמוניקאטען.
24.00 ווארשא: טראנסמיסיע פון מאריא־טורם.
20.00 פראג: קאנצערט פון טשעכישען קווארטעט.
21.00 בוקארעשט: סימפאנישער־קאנצערט. 21.00 לייפציג: קאמפאזיטארען־קאנצערט פון גרענער.
21.00 וויען: ראדיא קאבארעט. 22.40 לאנדאן: ראדיא־קאבארעט.

Dr. med.

J. Sadokierski

פון מאמאטאלאג

ספעציאל־ארצט פאר מויל־ און קיפער־כירורגיע

צאהנפלייש־קראנקהייטען

רענטגען־דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3—7.

פעטריקאווער 164, טעל. 27־83.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

איינענע פראצאווניע פון ועמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט־ליכע פיס, גארטעלען א. ז. וו. קאנסולטאציע פון 5—7 אוו.

צוריק געקומען.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער ליידונג פון א. בעזמאן.

לעצטע פארשטעלונגען פון אונזערע געסט און אמעריקאנער קינסטלערין

בערטא זאסלאווסקא שלמה הערשקאוויטש און לעאו געטליבערמאן

היינט, דינסטאג, דעם 26 נאוו. ד. י., 9 א זייגער אין אווענד

לטובת דעם קריגס־איבוואלידען־פעראיין אין לאדז

ס׳ווערט געשפילט אויפ׳ן פיל״בג פון סוב׳. די אויסגעצייכענטע פיעסע אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ

דער גאלדענער שידוך

צום שלוס: א גרויסער קאנצערט מיט׳ן אנטייל

בערטא זאסלאווסקא, געטליבערמאן, הערשקאוויטש באלבירסקי

ס׳געמט אנטייל (לוי״ט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזע בערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכאראווסקי, ניהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער ליימער: ל. זעלמאן.

אין פארבערייטונג: צום 1. מאל אין לאדז דער נייעסטער שלאגער פון האנס מילער

„די פרוי פון גאס" אין 3 אקטען מיט פראלאג, מיט געזאנג און טענץ, בעארבייט און רעזשיס. פון רודאלף זאסלאווסקי.

קאַמף געגען הפקרות און גזלה

וואָס פאַר אַ מיטלען קאָן און דאַרף אַנגעוואַנדען ווערען געגען בייזוויליגע בעלי חובות

מען מוז ליידער קאָנסטאַטירען אַ׳אַלגעמיין בעקאַנטען פאַקט, אַז דער איצט אומעטום אַזוי שאַרף זיך פיהלנדער מאַנגעל אין צאַלונגס־מיטלען צוזאַמען מיט אַלע איבעריגע קראַנקהאַפטע ערשיינונגען, וואָס זענען אַ נאַטירליכע פועל יוצא פון די עקזיסטירענדע ווירטשאַפטליכע פערהעלטענישען, האָבען אַרום די פערשידענע געגענזייטיגע האַנדעלס־בעציהונגען. וועלכע זענען אַגב אַזוי אויך קיינמאָל נישט געווען קיין איבעריג אידעאַלע, געשאַפען אַנ׳אַטמאָספער פון הפקרות, שווינדעל און גזלה און ווירקליך — ס׳איז לעצטענס געוואָרען שיעור נישט אַזאַ סוחרישער מנהג, אַז אַרומטראָגענדיג אין בוזעם־קעשענע אַ שוין פון פריהער ספּעציעל־צוגעגרייטען אויסלענדישען פאַס, לאָזט מען זיך אַרויס, ווי קיינמאָל גאָרנישט, איבער די געשעפטען „נעמען" מיט אַ ברייטער האַנד פעקלען, וועלכע ווערען באַלד צומאָרגענס פערטאַכלעוועט אָדער פערשטעקט אין די פערבאָרגענסטע לעכער אַזוי, אַז ביז די געדעקטע אשר־יצר ווקסלען גייען איין, איז שוין דער נעטטער קונה ווייט אויף יענער זייט גרעניץ.

ס׳איז אויך פאַראַן אַ בעדייטענדע צאָל בייזוויליגע אַנזעצער, וועלכע טראַכטען אפילו גאָרנישט וועגען אַנטלויפען פאַר זייערע קרעדיטאָרען, נאָר זיי בלייבען רוהיג זיצען אויפ׳ן אָרט און פיהרען ווייטער גאַנץ געמיטליך זייערע געשעפטען נישט מעהר: זיי לאָזען זיך נאָר איילענדיג איבערמאַלפוען די שילדען אויפ׳ן נאָמען פון אַנ׳עלטער־שוויגער אָדער זיי ווענדען אָן עפּעס אַנ׳אַנדערע שווינדלערישע פיקציע בכדי אַוועקצוסטראַשען די גליטענע מלוה.

און אויב ס׳טרעפט זיך אַזאַ נאַאיווער קרעדיטאָר, וועלכער פּרובירט צו אַפּעלירען צום יושר און רחמנות געפיהל פון אַזאַ פעקעל־כאַפּער, בעפאַלט מען איהם נאָך מיט די געמיינסטע זלזולים און גאַנץ אָפט אפילו אויך מיט ביטערע קלאַפּ.

מערקווירדיג איז אָבער דערביי דער אומשטאַנד, וואָס גראָד יענע בעלי־חובות, וועלכע זענען בעקאַנט מיט זייער סאָלידקייט, שטענדיגע ערליכקייט און האָבען אויך דאַכמאָל די בעסטע צאָהלונגס־כוונות, נאָר צוליב דעם, וואָס דער הערשענדער קריזיס האָט זיי אַמשטאַרקסטען געטראָפען, זענען זיי בשום אופן נישט ביכולת זיך אַרויסצוּוויקלען פון דער פערפלאָנטעטער חובות־נעץ — פאַלען דוקא אַריין אין די הענד פון גראָבע, פערביסענע און האַרצלאָזע נפשות, וועלכע זענען פעהיג צוליב עפּעס אַ געלד־חוב און גאַנץ אָפט אפילו בלויז צוליב קליינליכע אַמביציע אָדער פשוט׳ע רשעות אַליין צי גאָר מיט דער הילף פון אונטערגעשטעלטע „רעכטס־קאָנסולענטישע" נשמה־כאַפּער אָדער אַנדערע הפקר־יונגען צו צוברעכען איינגעפונדעוועטע עקזיסטענצען און צוטרייבען גאַנצע משפחות אין אָפּגרונד פון נויט, הונגער און נישט זעלטען זאָגאַר אויך זעלבסטמאָרד.

אין דער זעלבער צייט, ווען כמעט אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעקל־כאַפּער און בייזוויליגע אַנזעצער, צווישען וועלכע ס׳געפינען זיך אַגב נישט ווייניג אויך אַזעלכע, וואָס האָבען צוגענומען דעם מיט שווייס אויסגעהאָרעוועטען אַרבייטסלוין ביי אָרימע בעלי־מלאכות, דאָס לעצטע ביסעל סחורה ביי פערענגטע און רואינירטע סוחרים און די איינציגע לאַנג־יעהריגע הונגער־אָפּשפּאָרונגען פון זקנים, אלמנות, יתומים און אַנדערע אומגליקליך־עלענדע מענשען און זענען געבליבען ביים גאַנצען אָנגערויבטען פערמעגען זייערען — טרעפען מייסטענטייל פונקט אָן אויף ווייכע, אָרענטליכע אָדער פשוט אומבעהאָלפענע קרבנות, וועלכע זענען שוין גיכער גרייט איינצוזיין אויף די ווייטגייענדסטע הנחות אָדער אפילו אין גאַנצען צו רעזיגנירען פון זייערע חובות איידער אַנצוּווענדען געגען זייערע קרעדיטאָרען עקזעקוציעס אָדער אַנדערע רעפּרעסיעס.

און ס׳מוז טאַקע גלייך אויף דעם אָרט פעסטגעשטעלט ווערען, אַז אַזאַ מילדע בעציהונג צו אָט דער לעצטער קאַטעגאָריע קאַלטע גזלנים מצד זייערע קרבנות בעקרעפטינט נאָכמעהר זייער ציניזם און רויב־קוראַזש און דעמאָראַליזירט נאָכשטאַרקער די שוין אַזוי אויך גענוג דעמאָראַליזירטע היינטיגע געגענזייטיגע צוטרוי־פערהעלטנישען.

בכדי צו בעקעמפען די כאַפּערישע טעטיגקייט פון די פערשידענע סוחרישע שאַקאַלן און אויסצורייניגען די פערפעסטעטע האַנדעלס־אַטמאָספער דאַרף מען ערשט נישט רופען צו הילף קיין תליינים מיט תליות און ס׳איז אויך נישט נויטיג אַרויסצוגעבען קיין בעזונדערע אויסערגעוועהנליכע דראַקאָנישע שטראָף־געזעצען, נאָר ס׳איז גענוג, אַז מען זאָל נאָר אָנווענדען מיט דער גאַנצער ריקזיכטסלאָזער שטרענגקייט די עקזיסטירענדע אָרגאַניזאַציאָנעלע און רעכטליכע סאַנקציעס.

מילא וועגען מאָראַליש־געזעלשאַפטליכען דרוק, וואָס לאָזט זיך אויסאיבען אויף אַזעלכע געוויסענלאָזע בייזוויליגע אַנזעצער, וועלען מיר דאָס מאָל נישט רעדען, מיר ווילען זיך איצט נאָר אָפּשטעלען בלויז אויף די ריין־רעכטליכע מעגליכקייטען, מיט וועלכע מ׳קאָן רעאַגירען געגען דער אַלס וואַקסענדער הפקרות מצד פערשידענע שווינדלערישע קונים און בכוונה׳דיגע נישט צאָהלער.

קודם כל דאַרפען די פעראינטערעסירטע מאַסגעבענדע קאָרפּאָראַציעס אינטערוועניירען ביי די בעטרעפענדע מאַכט־פאַקטאָרען, אַז וועגען אַלע איינגעפלאָסענע אין די סטאַראָסטוועס בקשות אויף אויסלענדישע פעסער, זאָל תיכף פערעפענטליכט ווערען אין דער טאָג־פּרעסע און לויט׳ן בערעכטיגטען פערלאַנג פון בעטרעפענדען פעטענטס בעלי־חובות זאָל דעסגלייכען דאָס אַרויסגעבען אַזעלכע פעסער אויסגעהאַלטען ווערען.

אמת קיין גאַנץ ראַדיקאַל קרעדיט־שוץ־מיטעל איז דאָס אפילו נישט, פונדעסטוועגען וואָלטען אַזעלכע אַנזעצער נישט געקענט ווייניגסטענס פראַנק און פריי אַוועקפאָהרען און מיט זיך מיטפיהרען דאָס אָפּגעראַבעוועטע פערמעגען.

אויך געגען די יעניגע בעלי חובות, וועלכע שפּעקולירענדיג אויף דער נידערגעשלאָגענקייט, אומוויסענהייט און ווייכהאַרציגקייט פון זייערע קרבנות, בלייבען ווייטער אויפ׳ן אָרט, פיהרען פונקט, ווי פריהער זייערע געשעפטען און ווייזען נישט אַרויס אפילו די מינדעסטע צאָהלונגס־וויליגקייט קאָן מען און מען דאַרף אומבעדינגט אַנווענדען אין דער גאַנצער ברייטקייט די סאַנקציע וועגען אַזוי גערופענעם פערזשימוס אַסאַביסטי.

ווער ס׳וויל אַלזאָ אונטערנעמען אַזאַ אַקציע, מוז קודם כל דורכפיהרען אַ מאַטעריעלע עקזעקוציע און אויב ס׳ווייזט זיך אַרויס, אַז דער בעל חוב בעזיצט נישט אין זיין רשות געגנצליך קיין שום פערמעגען אָדער אין נישט קיין גענוגענדער מאָס און ער איז אויך נישט ביכולת אַנצוּווייזען וועלכען ס׳איז נישט אַנדערער אופן, ווי אַזוי די צוגעמשפּטע סומע אָדער די נאָכשולדיג־געבליבענע רעשט אויפצומאָהנען, דאַרף דער קאָמאָרניק וועגען דעם אומשטאַנד מאַכען אויפ׳ן בעטרעפענדען טיטול וויקאָנאַווטשי אַ געהעריגע בעמערקונג.

דער דאָזיגער טיטול וויקאָנאַווטשי, מוז בייגעלייגט ווערען צו אַנ׳ענטשפּרעכענדער בקשה, וועלכע מוז דערלאַנגט ווערען אין דעם געריכט, אין ראַיאָן אין וועלכען דער אורטייל דאַרף אויסגעפיהרט ווערען.

דאָס זעלבע געריכט גיט אַרויס אַ ספּעציעלען טיטול־וויקאָנאַווטשי אין וועלכען, אָפּהענגיג פון בעטראַף פון דער נישט אויפגעמאָהנטער סומע, ס׳ווערט פעסטגעשטעלט דער טערמין פון אָנגעוואַנדענעם אַרעסט.

דאָס אויסהאַלטען און שפּייזען פון אַרעסטירטען בעל חוב קומט פאַר אויפ׳ן חשבון אויסשליסליך פון פעראינטערעסירטען מלוה.

תיכף ביים דערלאַנגען דעם ספּעציעלען טיטול־וויקאָנאַווטשי דער אויספיהרענדער־מאַכט מוז איינגעצאָלט ווערען מינדעסטענס פאַר 1 חודש אויסהאַלטונג פאָראויס.

וויבאַלד דער בעל חוב זיצט אָפּ דעם פעראורטיילטען טערמין, ווערט ער אויטאָמאַטיש בעפרייט פון דער פליכט צו בעצאָהלען דעם בעטרעפענדען חוב.

לגבי פערזאָנען, עלטערע פון 70 יאָהר, אין שוואַנגערע פרויען גאָר קיין פּערזשימוס אַסאַביסטי נישט אָנגעוואַנדען ווערען.

דאָס זענען אין אַלגעמיין די גרונד־פאַרשריפטען וועגען אַ פּערזשימוס אַסאַביסטי. אויף פּרטים וועלען מיר זיך איצט נישט אָפּשטעלען, איבעריגענס ווערען זיי פאָרמולירט אין די אַרטיקלען 1268 און 2059–2067 פון ציוויל־קאָדעקס, אין די אַרטיקלען 1598–1610 פון אוסטאַוו וועגען דער ציוויל געריכטס־פּראָצעדור און אין די אַרטיקלען 32 67 פון דער ביילאַגע צו דער אָרדינאַציע וועגען פּערזשימוס אַסאַביסטי.

מיר האַלטען, אַז אין אויסנאַמס פאַלען דאַרף אויך אָט דאָס לעצטע מיטעל אויסגענוצט ווערען בפרט נאָכדעם, ווען די אַלע איבעריגע פריהער אויספּרובירטע האָבען נישט געהאַט קיין ווירקונג.

אמת אַזאַ אַקציע איז פערבינדען מיט נישט קיין קליינע געלד־קאָסטען, קאָנען זיך אָבער די פעראינטערעסירטע קרעדיטאָרען צוזאַמענלייגען און בשותפות אַרויסטרעטען.

מיר זענען טיף איבערצייגט, אַז קיינעם פון די דערמאָנטע געוויסענלאָזע אַנזעצער, וועמען עס ריהרען נישט די וויי־געשרייען פון זייערע קרבנות, וועט פאָרט נישט גליסטען, טראָץ זייער איינגעבוירענער געלד־גייציקייט, צו גיין זיצען חדשים׳לאַנג אין די קרימינאַלען און זיי וועלען זיכער אַרויסנעמען פון די פערבאָרגענע לעכער דאָס דאָרט פערשטעקטע אָנגעראַבעוועטע פערמעגען און דערמיט דעקען זייערע פערלעגענע חובות.

י. אינפעלד.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ־קראַנקהייטען.
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
עמפּ אָן אין דער היים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, ליכט און ראַק, רענטגען־שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט, עלעקטראָ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט

צוויי שותפים צו איין מיידעל

(שטיפעריי)

פון ב. קאָוונער

כאַפּט מיך אָן אַ בעקאַנטער ביי אַ קנעפּעל פון ראָק: דו ווייסט זאָגט ער, אַז איך בין שוין אויס שותף מיט הערשל׳ען, אויס! פערשטעהסט זיך, אַז מיר האָבען זיך פריהער גוט געווירעלט און זיך געשלאָגען און —

נאָר לאָמיך דיר דערצעהלען די גאַנצע מעשה: ווען איך בין געוואָרען הערשל׳ס שותף איז דעם געשעפט, האָב איך מיט איהם געהאַט אַ שריפט אָפּגעמאַכט, אין שריפט איז געווען אַ פונקט, אַז אַלעס וואָס וועט געהערען צום געשעפט, אַלעס געהערט גלייך אויף גלייך. דער אָפּמאַך איז געווען אַ ריכטיגער, מחמת מיר זענען דעמאָלט ביידע געווען יונגע לייט, נאָך נישט קיין פערהייראַטע.

שפּעטער, ווען איך האָב גענומען אַרומגעהן מיט אַ מיידעל, האָט ער צו דעם אויך געוואָלט זיין אַ שותף.

זיין טענה איז געווען: „ווען דו געהסט אַרום מיט דעם מיידעל, געהסטו אויף מיין צייט פונקט ווי אויף דיינע. אויב דו געהסט מיט איהר אַרום פון דריי ביז זעקס, הייסט עס, אַז פון די דריי שעה געהערט מיר אַנדערטהאַלבען."

דאָס איז געווען זיין טענה.

און כדי איך זאָל זיך מיט איהם נישט דאַרפען אַרומקריגען, האָב איך איהם נאָכגעגעבען זיין משוגעת, איהם געלאָזט אַרומגעהן מיט מיין מיידעל אַ פּאָר מאָל דורך דער וואָך.

אַבי עס זאָל זיין שטיל און ס׳געשעפט זאָל נישט ליידען.

ס׳איז געקומען אויף אַזוי ווייט, אַז ווען ער איז אַוועק מיט איהר אין אַ טעאַטער, האָב איך איהם געמוזט צוריקגעבען אַ העלפט.

און פערקעהרט אויך דאָס איינגעגעבען. אָבער הערשעל איז געגאַנגען נאָך ווייטער:

האָט ער געזעהען ווי איך נעהם מיין מיידעל אויפ׳ן שויס, אַרעם איך קוש זי, האָט ער צו דעם אויך געוואָלט זיין אַ שותף: „איך האָב אויך אַ שויס", האָט ער געטענה׳ט. „איך האָב אויך ליפּען און אויך אַ נשמה גלייך מיט דיר".

האָט מיך שוין די געשיכטע שטאַרק פערדראָסען: „דאָס איז נישט פיין פון דיין זייט", האָב איך געטענה׳ט, „מילא אַרומגעהן מיט איהר, איז עפּעס אַנדערש: אָבער נעהמען זי אויף דיין שויס און זי קושען, דאָס וועל איך שוין נישט ערלויבען!"

האָט זיך אָנגעהויבען אַ פרישע מחלוקה, אַ נייע קריג, און ס׳האָט געהאַלטען, אַז מיר זאָלען זיך צוטיילען און ווערען אויס שותפים.

האָט זיך מיין מיידעל אַריינגעמישט און געמאַכט שלום.

גיב איהם נאָך זיין משוגעת; ער וויל מיך נעהמען אויף זיין שויס, זאָל ער מיך נעהמען; ער וויל מיך קושען, זאָל ער מיך קושען. וואָס קאָסט דיך געלט? אַז מיר אַרט נישט, וואָס־זשע דאַרף עס דיך אַרען?

געהערט, אַז דאָס מיידעל רעדט מיט שכל; אַז זי איז פעראינטערעסירט, אַז דאָס געשעפט אונזערס זאָל נישט ליידען, האָב איך זיך אונטערגעגעבען.

דו קענסט זיך שוין פאָרשטעלען ווי איך האָב זיך געפיהלט, ווען איך האָב געזעהען ווי דער ממזר גיט אַ זעץ אַוועק מיין כלה אויף זיין שויס און ער קושט זי און ער בייסט זי, און ער רייסט פון איהר שטיקער פלייש! איך האָב שיער נישט בעקומען די אַפּאָפּלעקציע.

בשעת מעשה האָב איך איהם געוואָלט פערפאָהרען אַזאַ פּלאַס, אַז די ציינער זיינע זאָלען טרעסקען, נאָר די כלה מיינע האָט גענומען ווינקען צו מיר מיט אַנ׳אייגעל, ווי זי וואָלט זאָגען: „לאָז איהם אָפּ, זאָל דיינס איבערגעהן".

איינמאָל פאַלט מיר איין; כ׳על איהם כאַפּען אַ העלפט, וואָס איך האָב בעצאָהלט פאַר דער כלה־מתנה. די מתנה קאָסט מיך פיעל הונדערטער דאָלאַר. זאָל ער מיר געבען צוויי הונדערט. אויב שותפות, זאָל זיין שותפות.

האָט ער מיך אויסגעהערט און געענטפערט געלאַסען:

— איך בין צופרידען, אָבער...

— וואָס אָבער?

— אָבער ווען דו וועסט מיט איהר החתונה האָבען, זאָל איך האָבען דאָס זעלבע רעכט אויף איהר ווי דו.

— וואָס מיינסטו?

— דאָס, וואָס דו הערסט!

— דאָס וועט קיינמאָל נישט געהן! — האָב איך גענומען טופּען מיט די פיס — סיידען נאָך מיין טויט!

— דאַרפסט זיך נישט אויפרעגען — האָט דער ממזר געלאַכט פון מיר — קאָנסט נאָך, חלילה, קריגען אַ בלוט־שטורץ, וואַרט אויס ביז ס׳מיידעל וועט קומען, וועט מען ביי איהר אַ פרעגע טון. סיידי איז נישט קיין נאַר, זי וועט שוין געפינען אַנ׳אויסוועג; פערלאָז זיך אויף איהר.

— איך וויל זיך אין אַזעלכע זאַכען אויף איהר נישט פערלאָזען — האָב איך געשריגען — סיידי וועט אין זינען האָבען ס׳געשעפט און זי וועט מיר הייסען זיך אונטערגעבען.

— פון וואַנען ווייסטו?

— איך ווייס; איך האָב דאָך אַ סימן ווי זי האָט געפּסקנ׳ט דעמאָלט, ווען ס׳האָט זיך געהאַנדעלט וועגען נעהמען איהר אויפ׳ן שויס און וועגען קושען זיך.

אין מיטען פון אונזער האַמפּערען זיך איז אַריינגעקומען סאַלי. זי איז דעם טאָג געווען שעהנער ווי אַלע מאָל. זי האָט ממש געבליהט ווי אַ רויז; אפילו די בלויע פייערלעך אין איהרע בלויע אויגען האָבען אַנדערש געלויכטען.

זי האָט זיך צוערשט צוקושט מיט מיר, דערנאָך מיט׳ן שותף.

דערנאָך האָט זיך פאַר איהר אָנגעהויבען דער ריד־תורה.

מיין שותף, דער זשוליק, האָט מיט האָניגזיסע ווערטער איהר איבערגעגעבען זיינע טענה׳ס, און איך האָב איבערגעגעבען מיינע טענות.

ווען איך בין פערטיג געוואָרען, זאָגט זי צו מיר:

— ווייסט, הערשעל האָט רעכט... נאָר לאָמיר איצט נישט רעדען וועגען דעם... לאָמיר די פראַגע לאָזען אויף שפּעטער. אויף נאָך דער חתונה; מ׳קאָן נישט וויסען, וואָס די צייט וועט ברענגען... אָבער איין זאַך איז זיכער: ס׳געשעפט טאָר נישט ליידען...

— סאַלי טייערע — נעהם איך טענה׳ן צו איהר מיט טרעהרען אין די אויגען — וואָס רעדסטו? ווען איך האָב חתונה מיט דיר און איך בין דיך מקדש כדת משה וישראל, ווערסטו דאָך נעבעך מיין פרוי, טאַ ווי קאָן הערשעל דאָן ווערען אַ שותף? וואו איז דאָס געהערט געוואָרען אַזאַ זאַך? זינט די וועלט איז וועלט, האָט נאָך אַזאַ זאַך נישט געטראָפען. ווען ער איז אַ שותף אין דעם געשעפט, דאַרף ער אויך זיין אַ שותף צו מיין פרוי?

האָט דער ממזר געקוקט אויף מיר און זיך געקייקעלט פאַר געלעכטער, און זי, האָט אַרויסגעהאָלפען דעם ממזר.

זיי האָבען ביידע געלאַכט פון מיר; זיך פּשוט געקאַטשעט! ס׳האָט זיי, אַ פּנים, הנאה געטון, וואָס איך גריזשע זיך אַזוי.

דער סוף איז געווען וועהר אַ ביטערער: ער, דער ממזר, האָט זי אינגאַנצען צוגענומען פון מיר און האָט מיט איהר חתונה געהאַט, מיך האָט ער אפילו נישט געבעטען צו דער חתונה; אַזאַ ממזר!

אויף מאָרגען אַ טאָג נאָך דער חתונה, קריג איך פון איהם אַ בריוועל, וואו ער לאָזט מיר וויסען, אַז פון היינט און ווייטער זענען מיר אויס שותפים צו סאַלין, ווי געהערט צו איהם אַליין; אין אַזעלכע זאַכען האָט ער פיינד שותפים; און ווען איך וועל לעזען דעם דאָזיגען בריוועל, וועט ער שוין זיין מיט איהר אויף זיין האָניג־רייזע; ער וועט זיך זאַמען צוויי וואָכען. און איך זאָל זעהן אויפצופּאַסען אויפ׳ן געשעפט. מחמת ער איז נאָך דערווייל רעגולערער שותף, וואָס געווען.

נו, פרעג איך דיך, מעג נישט קומען אַנ׳אומגליק אויף אַזעלכע הערשעלס?

—=):6:(=—

א יודיש מיידעל—די גרעסטע שפיאנקע אין וועלט-קריג

די געשיכטע פון „מאדמואזעל דאקטאר", וואס לייענט זיך ווי דער שפאנענדסטער ראמאן

נאך א געוויסער צייט קומט אן צו איהר א בריף פון מאטעזיוס'ן. איהם איז בעלונגען אונטער א פאלשען נאמען זיך אריבערצוקריגען קיין קרים און אריינצוטרעטען אין ווראנגעלס ארמעי. דער שעף פון דייטשען שפיאנאזש, וועלכער האט קיין שום פארדאן און רחמנות נישט געקענט פאר'ן שונא אין משך פון די 4 יאהר קריג, שטעלט זיך אליין פרייוויליג אין זיין רשות, כדי צו קעמפען געגען די, וועלכע האבען כלומר'שט אומגעבראכט די מאכט פון דייטשלאנד און פון רוסלאנד. מאן מאטעזיוס פערשטעהט נישט, אז דאס איז געפאלען נישט נאר די מיליטערישע מאכט פון צוויי פיינדליכע מלוכות, נאר אויך די טראנען פון צוויי פערוואנדטע און גייסטיג נאהענטע אלטע דינאסטיעס.

מאטעזיוס רעדט צו אין זיין בריף אנא'ן, אז זי זאל קומען קיין קרים און זאל זיך שטעלען אינאיינעם מיט איהם צו דער ארבייט. אבער דאס, וואס איז מעגליך געווען פאר דער נשמה פון א זעלנער, איז געווען אן'אונמעגליכקייט פאר אנא לעסער, דער פרוי. האט זי דאך אפגעגעבען אלע איהרע כוחות פאר אזא שווערער, געפעהרליכער און ריזיקפולער ארבייט, ווי שפיאנאזש, נישט בלויז צוליב פאטריאטיזם, נישט בלויז פאר די מיליטערישע צילען פון דער דייטשער מלוכה. דאס האט דאך א טיפע פערזענליכע טראגעדיע, די גרעניצלאזע ליבע צום ריטמייסטער וויגאנקי, וועלכער איז אונערווארטעט געשטארבען אויפ'ן אפעראציאנס-טיש, געטריבען אנא'ן אויפ'ן וועג, וואס האט זיך פאר איהר אליין געמוזט ענדיגען טראגיש.

אויפ'ן רוף פון מאטעזיוס'ן איז אנא נישט געקומען. זי איז געבליבען אין בערלין מיט ברייט צעעפענטע אויגען, וואס האבען שוין געקוקט ערגעץ אויף יענער זייט פון לעבען. איהר גייסט איז שוין געווען אינגאנצען פערנעפעלט, די גרעניצלאזע טראגעדיע האט אינגאנצען פערחושט איהר שמה.

איין טאג, ווען זי האט פעסטגעשטעלט, אז זי פערמאגט נישט מעהר ווי עטליכע צעהנדליג מארק, נישט זעהענדיג קיין פערספעקטיוו צו בעקומען הילף פון ערגעץ וואו, שרייבט אנא א בריף צו איהר מוטער. זי פערזיגעלט דעם בריף און מאכט אלע הכנות צו דעם לעצטען וועג, וואס דארף שליסען דעם אומגעוועהנליכען קרייז פון איהר לעבען אין יסורים. זי וואלט אפשר בעקאנט בעקומען וועלכע ס'איז אונטערשטיצונג פון איהרע פאמיליע, אבער צו גוט געדענקט זי די שרעקליכע נאכט, ווען מ'האט זי, א שוואכע, הילפלאזע 16-יעהריגע מיידעל, ארויסגעטריבען פון עלטערן-הויז אויף דער גאס און געשטויסען איהר אין דעם תהום, אין וועלכען זי איז סוף כל סוף געקומען.

אבער אויך דא, ווי דאס איז געווען אין דעם גאנצען וואונדערליכען, אומגעוועהנליכען לעבען פון אנא'ן איז פלוצים געקומען דער צופאל.

אין צימער פון אנא לעסער, וואס האט אין א ווייל ארום געדארפט פערוואנדעלט ווערען אין איהר קבר, האט פלוצים אנגעקלאפט דער אפיציר, וועלכער האט אין יענער מורא'דיגער נאכט צוגעשלעפט אנא'ן צו זיך אין פאטסדאם, ווען ריטמייסטער וויגאנקי איז געווען אפוועזענד.

די גלענצענדע קייזערליכע גווארדיע האט שוין פון לאנג נישט עקזיסטירט, זי איז זיך צופאלען אין שטויב. אבער אפיצירען פון דער גווארדיע זענען געווען. וועגען דער ראלע, וועלכע ס'האט געשפילט אין דער צייט פון קריג די בעשיידענע, אומגליקליכע געליבטע פון וויגאנקי'ן זענען געוואויר געווארען זיינע קאלעגען, די געוועזענע גווארדיע-אפיצירען.

„הייסט עס, דאס איז זי עס, אט דאס מיידעל, דאס קינד כמעט, געווען די בעריהמטע „פריילין דאקטאר", וועגען וועלכער עס הויבען אן צו פערעפענטליכען אויסערגעוועהנליכע רעוועלאציעס די ענגלישע און פראנצויזישע בלעטער".

א גרופע דייטשע אפיצירען, ספעציעל פון דער געוו. גווארדיע זאמלען צונויף א בעדייטענדע סומע געלד. זיי ווילען קומען צו הילף דער, וועלכע האט מיט איהר פערנונפט און אומגעוועהנליכער דרייסטקייט נישט איינמאל אין דער צייט פון בלוטיגע שלאכטען איבערגעוואויגען די וואגשאל פון קאמף אויף זייער זייט. עס זענען פאראן אפילו אנדייטונגען, אז פון דארט, וואו עס האט זיך בעזעצט דער עקס-קייזער ווילהעלם, איז איינגעפלאסען א בעדייטענדע געלד-סומע לטובת דעם „פריילין דאקטאר".

אלזא פאר'ן טויט, וועלכען זי האט זיך אליין געוואלט אנטון, איז פלוצים געקומען הילף.

— מיר אלטע אפיצירען, — האט איהר דער אפיציר ערקלערט, ווילען אייך העלפען. ביטע, נעהמט או די אונטערשטיצונג פון אונז. די סומע וועט אייך זיכערען א רוהיג לעבען.

— א רוהיג לעבען? צו וואס?

זעהענדיג, אז אנא געפונט זיך אין א מצב פון פולשטענדיגער אפאטיע, פערנעהמען זיך די אפיצירען אליין מיט איהר גורל. זיי קויפען פאר איהר א קליין הייזעל מיט א גערטענדעל אין צעלענדארף, אונטער בערלין. דארט ווערט אנא בעזעצט אינאיינעם מיט א קראנקען-שוועסטער.

און ווידער פליסען לאנגע, אונענדליכע טעג, פול מיט ערינערונגען פון דעם, וואס איז פערביי אין אונאויפהערליכער לוסט נאך מארפיום.

און ענדליך האט דער בלוטענדער כח אפגעטון דאס זייניגע. אין א פינסטערער נאכט האט אנא בעקומען אן'אנפאל פון פוריע. אין איהר שוואכען צושטערטען קערפער האבען זיך מיט איינמאל אפגעפונען איבערמענשליכע כוחות: אין'ם אטאק פון פוריע האט זי דעמאלירט אלצדינג אין הויז. זי האט פערניכטעט אלעס, וואס האט איהר דערמאנט אן איהר פערגאנגענהייט. זי האט נאר פערגעסען צו פערניכטען א קליין העפט, אין וועלכען זי פלעגט אין פרייע מינוטען פערשרייבען די שוידערליכע איבערלעבונגען פון איהר קורצען און פאנטאסטישען לעבען.

*

מיט א פאר חדשים צוריק האבען זיך היגער איהר פערשלאסען ווי די דאקטוירים בעהויפטען, אויף אייביג — די טירען פון סאנאטאריום, אדער ריכטיגער געזאגט פון גייסטיג קראנקען-הויז אין דער שווייץ.

אין איהרע אויגען איז אויסגעלאשען געווארען דער לעצטער שיין פון בעוואוסטזיין. פון איהרע ליפען רייסט זיך פון צייט צו צייט אראפ אן אומפערשטענדליך מורמלען. בלויז זעלטען ווערט אויף א ווייל ווי אויפגעלויכטען דער נעפעל פון איהר נשמה, אין די אויגען בעווייזען זיך שווערע טרעהרען און די ליפען שעפטשען בלויז איין ווארט „וויגאנקי, וויגאנקי".

דאס האט ער מיט זיין וואהנזיניגער ליבע פערארזאכט, אז דאס לעבען פון אנא לעסער איז געווארען א פאנטאסטישער, אומגלויבליכער ראמאן, א קייט פון איבערלעבונגען, וואס זענען געווען פערבונדען מיט'ן גורל פון מיליאנען מענשען.

דער עפילאג פון אט דעם אומגעוועהנליכען לעבען איז פינקט אזוי טראגיש, וואו זיין אנהויב און איז געבוירען פון אומגעוועהנליכער אפפערפולער מיידעלשער ליבע.

(סוף).

נאך 16 יאהר איז זי געווארען א יונגעל

א וואונדערליכע געשיכטע, וואס האט פאסירט אין עסטרייך

די געשיכטע, וועלכע מיר געהען דא דערצעהלען, איז אזא מאדנע און אומבעגרייפליך, אז מען קאן מיינען, אז עס איז אן'אויסגעטראכטע מעשה. אבער אין דער אמת'ען איז זי א ווירקליכע פאסירונג, וועלכע ווערט בעשטעטיגט דורך שריפטליכע דאקומענטען, דורך עדות און, דאס וויכטיגסטע, דורך דער פערזאן אליין, וועלכע האט געשפילט אין דעם די הויפט-ראלע. פערלאפען האט זיך די טשיקאווע מעשה, ווי זי ווערט איבערגעגעבען פון דעם „נייען ווינער זשורנאל", אין פירגיל, א דארף אין טיראל, עסטרייך.

אויף א ווייס פריינדליך שטיבעל, וואס טראגט דעם נומער 5, איז דארט אויסגעהאנגען א שילד מיט דער פאלגענדער אויפשריפט: „אלערליי סחורות. אלבערט קעכל".

אז מען קלינגט אן אין גלעקעל און מען קומט אריין אינווייניג, בעקומט מען צו קויפען: וואורשט, זאלץ, באקסאדע, זייף. די פרוי, פילאמקע קעכל שטעהט אין קראם און בעדינט די קונדען. זי האט דריי קינדער. אלע דריי זענען מיידלעך. עס וואלט נארנישט געשאדט, אז עס זאל בעסער זיין א יונגעל, אן'ארויסהעלפער. די יונגסטע איז דרייצעהן יאהר, די מיטעלסטע, פופצעהן און די עלטסטע, וועלכע הייסט אננא, איז זעכצעהן יאהר אלט.

אננא איז שטענדיג געווען א געזונט קרעפטיג מיידעל, הייך און ברייט, מיט א מערקווירדיגען טאלאנט צו קלעטערן אויף ביימער. מען האט זי שטענדיג געזעהן צווישען יונגלעך. פון מיידלעך האט זי געמיידט. נישט איינמאל האט מען זי געכאפט, רויכערענדיג א ציגארעט. אן'אנדערש מאל האט זי זיך גאר בעוויזען אין גאס, אנגעטון ווי א בחור, גלאט פלעגט עס איהר נישט אפגעהן. מ'האט זי גע'מוסר'ט און אפילו געשלאגען. אבער נישט די שטראף-רייד און נישט די קלעפ האבען עפעס געהאלפען. די פויערים פלעגען מיט בעדויערען צושאקלען מיט די קעפ און מיט רעכט טענה'ן, אז אזעלכע שטיק פאסען נישט פאר א יונג מיידעל אין א דארף. אבער רעדט צו איהר און רעד צו דער וואנט. דער צערייצטער טאטע האט זי אפילו געשלעפט פאר די שעהנע שווארצע צעפ, און דאס איז אויך געווען ארויסגעווארפען.

אזוי לאנג, אזוי גוט, ביז עס האט פאסירט די אונערווארטעטע געשעהעניש: מיט א צוויי חדשים צוריק האט זיך אננא געלאזט אפשניידען איהרע שעהנע צעפ. אנגעטון א פאר לעדערנע הויזען און שיך מיט טשוועקעס און ערקלערט, אז זי איז גאר קיין מיידעל נישט, נאר א מאן. און זי וויל טאקע ווייטער לעבען ווי א מאן — אהן קליידלעך און צעפ און אנדערע נארישקייטען.

דער טאטע, אלבערט קעכל, האט אוועקגעלייגט אן א זייט די היי-גראבליעס, ארויסגעשלעפט פון שטאל דאס הייט-וועגעלע פאר זיך און דאס הייטוועגעלע פאר איהר און אוועקגעלאזט זיך מיט אננא'ן אין שטאט אריין צום דאקטאר. און שטעלט אייך פאר; עס איז טאקע געווען אמת. אננא קעכל איז נישט געווען קיין מיידעל, זי איז געווען א פאלקאמענער יונגערמאן. דער העלער פוך אויף איהר אויבערשטע ליפ, וואס האט ארויסגערופען א סך שפאט אין דארף, האט געהאט א פולשטענדיג רעכט דארט צו שפראצען. מען איז געשטאנען פאר אן'אומבעשטרייטבארען פאקט: אננא האט זעכצעהן יאהר געוועגעלט אונטער א פאלשען פלאג. עס איז געווען א טעות, דאס, וואס זי האט געטראגען לאנגע זאקען און קורצע קליידלעך, די צעפ זענען געווען אן'איבעריגע צוטשעפעניש אויפ'ן קאפ פון דעם אטלעטישען יונגעל. זי האט געהאט א רעכט צו קלעטערען אויף ביימער. און די טיפע שטימע און די מוסקולעזע ארעמס האבען געהאט זייער ערקלערונג. פאר'ן גאנצען דארף איז אויפגעגאנגען א נייע ליכט, ווען זיי האבען זיך עס דערוואוסט פון דעם מעדיצינישען דאקומענט, וועלכען מיר דרוקען דא איבער:

„ד"ר יאזעף האירעננער, געמיינדע-ארצט אין אקסאמס.

„אננא קעכל, געבוירען אין 1913, איז געטויפט געווארען אלס מיידעל און ביז היינט אויפגעטראטען אלס א ווייבליכע פערזאן. איהר געבוי האט געוויזען א פאלקאמענעם מענליכען טיפ. דער אויסדרוק פון געזיכט, שטימע און וואוקס זענען פון אויסגעשפראכענעם מענליכען כאראקטער. ביי דער אונטערזוכונג האבען זיך קלאר ארויסגעוויזען מענליכע געשלעכטס-צייכענס. די דאזיגע פערזאן איז אלזא א מאן".

ווי אזוי האט דאס אלץ געקאנט געשעהען? ווי איז דאס מעגליך געווען, אז דער יונגעל זאל זעכצעהן יאהר אפלעבען ווי א מיידעל און קיינער אין דארף זאל גארנישט בעמערקען דעם טעות? אין די מעטריקען איז פערשריבען: „דאס מיידעל, אננא קעכל". ביים געבוירען ווערען פון קינד האט דער דאקטאר אוועקגעשטעלט אזא דיאגנאז: „עס איז א מיידעל, די געשלעכטס-צייכענס וועלען קענטיגער ווערען שפעטער".

מעדיציניש לאזט זיך אזא פאל ערקלערען. די מעדיצין ווייסט פון נישט ווייניג פאלען אזעלכע, ווען א מענש אין לויף פון יאהרען האט דורכגעמאכט געשלעכטליכען גלגול.

דער רעפארטער פון „ווינער זשורנאל" איז געווען פעראינטערעסירט צו וויסען, ווי אזוי עס פיהלט די מוטער, מיט וועמענס מיידעל עס איז געשעהן אזא נס.

„מיר זענען אלע צופרידען", האט די מוטער געזאגט, „מעהר פאר אלעמען, זי אליין. איך מיין ער. איך קאן זיך נאך אלץ נישט צוגעוואוינען און איך פלאנטער. אמאל זאג איך „זי" און אמאל — „ער". עס איז זעהר לעכערליך. און אזוי פילען אויך אלע אנדערע מענשען דא. די מעהרסטע רופען איהם נאך אלץ „אננא".

„און ווי איז זיין איצטיגער נאמען?"

„אראלבערט. ער האט זיך אליין אויסגעוועהלט דעם נאמען. דער פאטער הייסט „אלבערט", און ער „אראלבערט". דער פאטער איז אויסער זיך פאר פרייד, ער האט שטענדיג געבענקט נאך א זוהן".

„וואו איז ער איצט, דער יונגעל?"

„פון דעם טאג אן, וואס ער האט זיך דערוואוסט, אז ער איז א מאנסביל, האט ער זיך צוגעכאפט צו מענערשע ארבייטען. איצט האט ער געקריגען ארבייט אין ציגעלניע, דא נישט ווייט אין שטאט".

עס איז געווען א מאדנע געשפרעך. טאטע-מאמע האבען אזוי גערעדט וועגען דעם, ווי עס וואלט געווען די געוועהנליכסטע זאך אין דער וועלט.

(ווייטער זעה 8-טע זייט).

OBWIESZCZENIE.

DYREKCJA TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO miasta ŁODZI

podaje do powszechnej wiadomości, że niżej wyszczególnione nieruchomości w Łodzi położone, obciążone pożyczkami Towarzystwa za niezapłacone raty wraz z zaległościami, wystawione zostały na sprzedaż przez publiczne licytacje, odbywać się mające o godz. 11-ej z rana w Kancelarji Wydziału Hipotecznego m. Łodzi, przy ul. Pomorskiej № 21 przed wyznaczonemi rejentami.

Zbiór objaśnień i warunki licytacyjne znajdują się w księgach hipotecznych odpowiednich nieruchomości oraz w biurze Dyrekcji Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi i tamże przeglądane być mogą.

W razie gdyby dzień wyznaczony dla sprzedaży był świątecznym, sprzedaż odbędzie się dnia następnego.

№ № hipoteczny nieruchom.	Przy ulicy	Vadium	Licytacja rozpocznie się od sumy	Przed notarjuszem	Dnia
7	Plac Wolności	1.660	12.450	J. Andrzejewskim	17 III 1930
21 Ma	Wschodniej	8.000	60.000	S. Jarzębskim	„ „ „
47 yz	Nowo-Cegielnianej	3.040	22.800	W. Jeżewskim	„ „ „
51 na	Żeromskiego	39.840	298.800	L. Kahlem	„ „ „
70 b	Franciszkańskiej	4.740	35.550	A. Karnawalskim	„ „ „
265	Piotrkowskiej	6.500	48.750	S. Kornem	„ „ „
270 xa	Gdańskiej	20.000	150.000	J. Krzemieniewskim	„ „ „
268 ao	Szkolnej	2.180	16.350	B. Lisowskim	18 III 1930
288 ap	„	11.400	85.500	J. Ładą	„ „ „
303 b	Wschodniej	4.880	36.600	W. Siniarskim	„ „ „
321 ki	Szkolnej	5.120	38 400	A. Smolińskim	„ „ „
327	11-go listopada	32.800	246.000	S. Szmidtem	18 III 1930
507	Piotrkowskiej	6.640	49.800	B. Trojanowskim	„ „ „
573 b	„	4 740	35.550	H. Wardęskim	20 III 1930
602/3/4	„	9.920	74.400	J. Andrzejewskim	„ „ „
683 a	Wólczańskiej	1.880	14.100	S. Jarzębskim	„ „ „
712 c	Karola	5.060	37.950	W. Jeżewskim	„ „ „
798 k	28 p. Strz. Kan.	3.820	28.650	L. Kahlem	„ „ „
1296	Sienkiewicza	41.520	311.400	A. Karnawalskim	„ „ „
4327	Rzgowskiej	8.000	60.000	S. Kornem	„ „ „
769	Piotrkowskiej	58.600	439.500	B. Lisowskim	7 IV 1930

Licytacje powyższe o tyle dokonywane będą, o ile poszukiwane należności do chwili ostatecznego przybicia w dniu licytacji zapłacone nie będą.

טרפות=סקאנדאל אין לעמבערג

לעמבערג.
ווידער קאכט דאס גאנצע יודישע לעמבערג מיט א כשרות־סקאנדאל.

שוין מיט עטליכע טעג צוריק האט דאס לעמבערגער בית־דין זיך דערוואוסט, אז מען פערקויפט אויפ'ן טעאטרא פלאץ ווילדע געגז, אלזא עופות טמאים פאר כשר'ע, און וואס דאס ערגסטע: די דאזיגע עופות טמאים ווערען פראנק און פריי אהן שום פניות געשאכטען פון שוחטים. אין דער ווייטערער אויספארשונג האט דער ראבינאט אויך פעסטגעשטעלט, אז די דאזיגע ווילדע געגז ווערען געקוילעט דורך שקצים. דאס איז אפשר אונגלויבליך, אבער ס'איז פארט אזוי, די הפקרות האט געמאכט אזא שווערען איינדרוק, אז דאס בית דין איז תיכף אוועק אויפ'ן פלאץ, כדי פעסט־צושטעלען די דאזיגע שמועות און שווער צו בע־שטראפען די שולדיגע.

פאריגען דינסטאג האט מען געכאפט ביי דער האנד א יאריטשאווער יודישען געגזלער, וועלכער האט געהאט ביי זיך 40 געשחטענע ווילדע געגנז וואס ער האט פערקויפט פאר כשר נישט קוקענדיג דערויף, וואס דאס זענען עופות טמאים און זיי זענען טרפה.

גענומען אין קרייז־פערהער, האט דער געגנז־לער פון יאריטשאוו זיך מודה געווען, אז 16 ווילדע געגנז האט איהם געשאכטען דער יאריטשא־ווער שוחט און דעם רעשט פון 24 געגנז האט גע־קוילעט א שגץ... דער געגנזלער האט דערביי ער־קלערט, אז די 16 געגנז, וועלכע דער יאריטשא־ווער שוחט האט געקוילעט, פערקויפט ער פאר כשר און דער רעשט פאר טרפה. אויף דער פראגע פון דעם שוחט דרעזדנער: „ווי אזוי ער דערקאנט, וועלכע ס'האט געקוילעט דער שוחט און וועלכע דער שגץ ווייל אלע 40 געגנז זענען געקוילעט נאכ'ן דין?" האט דער געגנזלער גענומען זוכען צווישען די אלע 40 געגנז, וואס זענען געווען אויסגעמישט און ערקלערט, אז ער דערקאנט נישט, וועלכע גאנז ס'האט געשאכטען דער שוחט און וועלכע דער ש"ץ.

אין יאריטשאוו האבען זיך ביידע שוחטים מודה געווען, אז זיי שעכטען עופות טמאים. אבער אין יאריטשאוו עסט מען נישט די ווילדע געגנז. זיי שעכטען די ווילדע געגנז אויף כשר... די ווילדע געגנז שיקט מען ארויס פערקויפען קיין לעמבערג".

די ספעציעלע לעמבערגער קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז אין יאריטשאוו איז פערהאן א שגץ, וואס קוילעט זעהר גוט אויף טרפה... עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז צווישען דער שחיטה פון יאריטשאווער שוחטים און דעם קוילען פון שגץ איז נישטא קיין שום חילוק. ביידע שחיטות זענען גוט. נאר הער ס'וויל נישט צאהלען קיין טייער שחיטה לאזט זיך דאס עוף קוילען אויף טרפה בים שגץ, וואס נעהמט ביליגער און דאן פערקויפט אין לעמבערג די דאזיגע עופות פאר כשר.

די קאמיסיע האט געלאזט פאר זיך ברענגען דעם שגץ, וועלכער האט אין זייער אנוועזענהייט געקוילעט אנ'עוף, און ס'האט זיך ארויסגעוויזען אז ער קוילעט זעהר גוט.

דאס לעמבערגער בית־דין האט שוין אנגע־נומען אלע שריט, כדי צו מאכען ארדנונג אויפ'ן כשרות געביט אין לעמבערג.

נאך 16 יאהר איז זי געווארען א יונגעל

(ענדע פון דער 7. זייט).

אז א מיידעל זאל אין א שעהנעם טאג מגולגל ווערען אין א בחור.

און ווי זעהט ער אויס, דער העלד פון דער געשיכטע?

דער רעפארטער האט זיך נישט געפוילט און איז אוועק אין שטאט אריין, אין־הער צינעלניע, איהם זעהן.

אראלבערט איז א שלאנקער, הויך־געוואקסע־נער בחור, שפאנט מיט שטארקע מענליכע טריט. דאס גרויע היטעל זיצט וואיליונגעריש אויף די טונקעלע געקרייזעלטע האר, מוסקוליעז, ברייט־ברוסטיג, דאס פנים איז קנאכיג און ברויז. דער בלאנדער פוך אויף די ליפען טרוימט פון ז'ערשטען ראזיר־מעסער. די שווארצע שיך מיט טשוועקעס זעהן אויס היבש גרויס. דאס איינציגע, וואס דערמאנט אן א מיידעל זענען די העלע מילדע אויגען, אז מען זעהט פאר זיך דעם דאזיגען בחור, וואס איז צו הויך פאר זיין עלטער, מיט די ברייטע אקסלען, מוז מען זיך אנכאפען בים קאפ: אט דער־א איז עס זעכצעהן יאהר געגאנגען אין מיידעל־שע קליידלעך, געדרעהט זיך ביי די טעפלעך אין קיך און געשטריקט זאקען און מען האט גארנישט בעמערקט?

דער נייער מאנספיל ערקלערט מיט א שטיל קול, וואס האט אין זיך אבער נארנישט מיידעלשעס: אז אווראי איז ער א יונגעל. יא, די פריהערדיגע חברה'טעס האבען זיך אביסעל געוואונדערט און א'יך די יונגלעך, מיט וועלכע ער פלעגט זיך שפילען, ווען ער איז נאך געווען אננא. און ער איז זעהר צופרידען מיט דער ענדערונג. עס איז זיכער אנ־ענדערונג צום בעסערען. און ער איז צופרידען ארומצושפאצירען אין הויזען און טאן ארבייט, וואס פאסט פאר א מאן.

חייראטען? יא, מיט דער צייט, וועט ער חייראטען. מען דארף זיך נאר פריהער צוגעוואוי־נען צו דער נייער ראלע. ער האט עס שוין געטאן, נאר די ארומיגע, דערוויל, נאך נישט. און דאס שטערט אביסעל.

אט אזוי איז ער, דער „אראלבערט", וועלכער איז ערשט נאר־וואס געווען „אננא". וואס פאר א מערקווירדיגע ראמאנען דאס לעבען קאן פער־פאסען.

ק. ל—ן.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81
[illegible] 12—2 און פון 5—7. [illegible]
[illegible] 17 פון 10—11 און פון 5—6.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער=קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8—9½ פריה אונפון 3½—4½ נאכמ.

ייִדען! הערט און שטוינט! גרעסטע סענסאציע וועגן די ארץ־ישראל־געשעהענישן

די בלוטיגסטע פאסירונגען זענען פעראייביגט אין א גרויסען פילם!

אלע אריגינעלע אויפנאהמען זענען אויסגעפיהרט געווארען אונטער א האגעל פון קוילען פון אראבישע פעלאכען.

דער מאנומענטאלסטער פילם פון אלע צייטען וועט קירצליך דעמאנסטרירט ווערען אין לאדז!

א לאנגיעהריגער געוועזענער
געריכטס־סעקרעטאר
שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס,
קלויזולעס און זאבעזפיעטשע=
ניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער־ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

כ'קויף און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, בריליאנטען, דיאמאנטען, פערל
ווי אויך לאמבארד־קוויטעס. פלאץ וואלנאשטשי 10 (ניער מארק), 1־טער שטאק, פראנט, קאפעליוש. 649

טאפעציר=אנשטאלט און מעבעל=מאגאזין פון
Stanisław Gabała
לאדז, קאראלא 1 און פיעטריקאווער 108 אין הויף
בעזיצט אויף לאגער קאמפלעטע אהנריכטונגען שלאף־ און עס־צימער, קאבינעטען, סאלאניקעס און עגצעלנע מעבעל. גרויסער אויסוואהל פון אטאמאנעס, קאזעטקעס, שטוהלען און קלוב־מעבעל. צוגענגליכע פרייזען. איך גיב אויך אויף ראטעס

סוחרים און פאבריקאנטען

פערלירט נישט אייער האפנונג
ווען איהר קריגט א פראטעסט ווערט נישט פער־צווייפעלט קומט גלייך צו לויפען אין ביורא
„VERITAS"
פיעטריקאווער 31, טעל. 1,27-53
דארטען ווערט גלייך פערטיידיגט אייערע אינטערע־סען ווי אויך אלע ארט סאנדאווא אפאר=לאשצאווא, ס'ווערט געשריבען ביטעס ציווילנא, האנדלאווא, אדוואלאניעס קארנא, קלאזולעס. זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אינטערציזיעס, היפאטעקע, שותפות=אקטען. מיר נעמען אן אדמיניסטראציע פון הייזער. מיר שיקען ארויס אייגענע אינקא־סענטען אויף דער פראווינץ מיט אייגענע קאסטען. איבערזעצונג אין אלע שפראכען. יורידישע עצות אומזיסט פון 5—7 די ביורא איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
מיט אכטונג
רעכטס=קאנסולענטע
ביורא „VERITAS" Piotrkowska 31, tel. 1,27-53

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרעסטער פילם=שלאגער!
די טענצערקע
אין דער הויפט־ראלע:
Dolores del Rio
ס'נעהמט אנטייל א גרויסער רוסישער כאר, וועלכער וועט אויספיהרען א רייה רוסישע לידער.
פערגרעסערטער ארקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער ארקעסטער.

פעלץ=ווארען
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע
L. B. FEFER, Wschodnia 42 Tel. 178-04
בעמערקונג: די קירזשנער־ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט.
די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעעל.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען ביילייד אונזער וויצע־פרעזעס ל. ברודניעווסקי און פאמיליע, צוליב דעם טויט פון זייער אונפערגעסליכען
נ"ע מענדעל
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון בעקער=צעך אין לאדז. 905

קומט צו אונז

וועט איהר הערען א 3=לאמפיגען ראדיא אין לוקסוס־אויספיהרונג
פאר 220 זלאטים
און איהר וועט זיך איבערצייגען, אז נאר מיר קענען געבען דאס, וואס אנדערע פערקויפען טייערער
איהר וועט זיין צופרידען
Polskie Radjo
Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט !!!

זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין
רעכטסקאנסולענטע=ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
טעלעפאן 48-79
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיע=טשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, שותפות=אקטען וועגען דירות אין או־רזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

א שטריימעל
ווערט געזוכט צאפארט צו קויפען.
צו ערפאהרען ביי ווארצקי
ווסכאדניא 33.

האנד=האספלער
ווערען געזוכט
צו מעלדען זיך
פאלודניאווא 52
ביי לאנדאו.

---

100 זלאטעס
בעקומט דער, וועלכער וועט שאפען א פאסטען פאר אנ'אינטעליגענטען יונגענמאן מיט פיל האנדעלס־פראקטיק און גוטע רעפערענצען. קליי־נער געהאלט. אפערטען אונ־טער „רומיניר־ערצ"האלטער"

א מעדעל
פון ארענטליכע פאמיליע
זוכט א פאסטען
אין א מאנופאקטור־געשעפט איז אויך בעקאנט אין גא־לאנטעריע. צו ערפאהרען ביי וויערניק, אלעקסאנדרים־קע 34 (מרדכי גבאים גאס)

עס ווערען געזוכט
2 אנשטענדיגע
יונגעלייט
צו שלאפען ביי א אנ־שטענדיגע פאמיליע. צע־געלניאנא 59, ווישע=גראצקי, טרעפען פון 10—7 אין אווענד.

אנ'ערשטקלאסיג
צימער
צו פערדינגען.
גובערנאטארסקא 37,
ביי י. שימקעוויטש.
אפען ביז 10 אינדערפרי

א צימער
פאר 2 יונגעלייט
צום שלאפן
אויף גלובנא 41, ביי
ב. שימקעוויטש.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 59-40
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 5—9 אווענד
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקה רענטגען און ליכט־היילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט= און וועגערישע קראנקהייטען, מענער=שוואכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8—2 נ.מ. און פון 5—9 אוו.

אנאנסען=פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60—
„ 4 „ „ „ „ „ 8 „ „ „ „ 18—
טעקסט—12 „ . 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט
אויסער טעקסט 50 פראצ. טייערער.

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman